

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΕΝΔΕΙΞΗΣ : Η περίπτωση της οινοπαραγωγικής ζώνης Νάουσας-Γουμένισσας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΔΡΕΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ ΚΟΥΤΣΟΥ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	i
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1

1. Προϊόντα Σήμανσης.

1.1 Ορισμός προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ.....	3
1.2 Η αναγκαιότητα της Σήμανσης.....	4
1.3 Διαδικασία καταχώρισης σήμανσης στο μητρώο ΠΟΠ και ΠΓΕ.....	6
1.3.1 Διαδικασίατροποποίησης και ακύρωσης των σημάνσεως ΠΟΠ και ΠΓΕ...10	
1.4 Η νομοθεσία.....	11
1.5 Ωφέλειες για τους παραγωγούς.....	14
1.6 Ωφέλειες για τους καταναλωτές.....	15
1.7 Αρμόδιες Αρχές πιστοποίησης.....	17
1.8 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ελλάδα.....	19
1.9 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ευρώπη.....	20
1.9.1 Κατανομή των ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ευρώπη.....	24

2. Τα προϊόντα ΠΟΠ στους Νομούς Ημαθίας, Πέλλας και Κιλκίς.

2.1 Εισαγωγή.....	31
2.2 Η περίπτωση των οίνων ΠΟΠ.....	32
2.3 Νομός Ημαθίας.....	35
2.4 Νομός Πέλλας.....	38
2.5 Νομός Κιλκίς.....	41
2.6 Στοιχεία πωλήσεων-εμπορία.....	44

3. Στρατηγική και Διαδικασίες προώθησης προϊόντων ΠΟΠ.....

46

4. Συμπεράσματα.....

54

Παράρτημα – Επεξηγήσεις Όρων.....

55

Βιβλιογραφικές Αναφορές.....

65

Βιβλιογραφία από το Διαδίκτυο.....

67

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι καταναλωτές ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο να γνωρίζουν την προέλευση των προϊόντων και τον τρόπο παραγωγής τους, όχι μόνο για λόγους ασφαλείας και υγείας αλλά και για να ικανοποιήσουν μια τρέχουσα νοσταλγία που αφορά τις περασμένες εποχές των γνήσιων προϊόντων. Οι συσχετίσεις ανάμεσα σε τροφές και τόπους είναι συνήθεις στις περισσότερες χώρες. Η γεωγραφική συσχέτιση των προϊόντων, ανεξάρτητα από την πιστοποίησή τους, μπορεί να θεωρηθεί ως χαρακτηριστικό της ποιότητας. (Καραγκιόζη 2011)

Η κρίση της γεωργίας και η συρρίκνωση των αγροτικών εισοδημάτων καθώς και οι πρόσφατοι διατροφικοί κίνδυνοι στρέφουν παραγωγούς και καταναλωτές προς τα τοπικά και παραδοσιακά προϊόντα. Οι πρώτοι αναζητούν καινοτόμους τρόπους ενίσχυσης του εισοδήματός τους στο πλαίσιο προτροπών και κινήτρων της ΚΑΠ περί βιώσιμης ανάπτυξης της υπαίθρου προσαρμοζόμενοι ταυτόχρονα στις νέες τάσεις της καταναλωτικής αγοράς. Οι δεύτεροι αναζητούν ασφαλή τρόφιμα ιδιότυπης ποιότητας, ποιότητα που συνήθως συνδέεται με την γεωγραφική προέλευση του προϊόντος. (Κόρακα &Ανθοπούλου, 2012)

Επίσης, η «τοπικοποιημένη» ποιότητα που αφορά τόσο την πρώτη ύλη (ντόπια, φρέσκια, μη νοθευμένη κλπ) όσο και στο μεταποιημένο τρόφιμο (αγνό, γευστικό, παραδοσιακά παρασκευασμένο, κλπ) αναδεικνύει τους δεσμούς με τον τόπο παραγωγής, που παραπέμπουν ταυτόχρονα τόσο στο φυσικό περιβάλλον (γεωμορφολογία, κλιματικοί και εδαφικοί παράγοντες) όσο και στο ανθρώπινο(κουλτούρα του τόπου και δεξιότητες των τοπικών κοινωνιών). (Κόρακα &Ανθοπούλου, 2012)

Τα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα εκφράζουν εξ ορισμού την περιοχή προέλευσής τους. Άρα αποτελούν μια από τις πιο εμφανείς δηλώσεις της τοποθεσίας τόσο για τους κατοίκους της περιοχής, όσο για τους επισκέπτες της

περιοχής. Η ποιότητα και η φήμη των προϊόντων αυτών, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη γεωγραφική προέλευση τους, αλλά και στα ονόματα που αναφέρονται στην περιοχή παραγωγής τους.

Η ύπαρξη γνωστών τοπικών προϊόντων λειτουργεί ως σημαία για μια περιοχή, αφού ο τρόπος παραγωγής και κατανάλωσής τους είναι αλληλένδετος και αλληλοεξαρτούμενος από τις παραδόσεις, τα έθιμα και το φυσικό περιβάλλον της κάθε περιοχής. Ο συσχετισμός προϊόντων με συγκεκριμένα τοπία, το φυσικό περιβάλλον, τις πολιτιστικές παραδόσεις και τα ιστορικά μνημεία επιτρέπει την αύξηση της τιμής, γιατί οι καταναλωτές τείνουν να ταυτίζονται με ορισμένα προϊόντα με ορισμένα μέρη και να τα θεωρούν ανώτερα από παρόμοια ανταγωνιστικά. Επιπλέον, έχει θετικό αντίκτυπο στην τουριστική και στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής.

Οι επενδύσεις σε τοπικά συστήματα τροφίμων μπορούν να συμβάλουν στην οικονομική ανάκαμψη των μειονεκτικών περιοχών, στην άνοδο του εισοδήματος των τοπικών παραγωγών, στην στενότερη συνεργασία των εταίρων, στην τόνωση του επιχειρηματικού πνεύματος, στο άνοιγμα των τοπικών αγορών, στην ενίσχυση της απασχόλησης, στην ελάττωση του κόστους και στην διατήρηση σε τοπικό επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών. (Ανθοπούλου 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

1.1 Ορισμός προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ

Το 1992 με τον κανονισμό 2081/92 η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε για πρώτη φορά το καθεστώς για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων και με τον κανονισμό 2082/92, για τις βεβαιώσεις ιδιοτυπίας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Το 2006 με στόχο τη βελτίωση του συστήματος, οι παραπάνω κανονισμοί αντικαταστάθηκαν από τους 510/06 και 509/06 αντίστοιχα, χωρίς ωστόσο να μεταβληθεί το πεδίο εφαρμογής τους και η σκοπιμότητά τους (<http://minagric.gr/>).

Σύμφωνα με τους παραπάνω κανονισμούς και στο πλαίσιο του επαναπροσανατολισμού της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), οι αγρότες έχουν τη δυνατότητα να στραφούν σε μορφές ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου, μέσω της διαφοροποίησης της γεωργικής παραγωγής. Επιπλέον παρέχεται η δυνατότητα αφενός στους παραγωγούς (ιδίως των μειονεκτικών και απομακρυσμένων περιοχών) να προωθήσουν ευκολότερα προϊόντα τους που παρουσιάζουν εξειδικευμένα χαρακτηριστικά, πετυχαίνοντας καλύτερες τιμές στην αγορά και βελτιώνοντας έτσι το εισόδημά τους και αφ' ετέρου στους καταναλωτές να αγοράζουν προϊόντα ποιοτικά, με εγγυήσεις για τη παραγωγή, επεξεργασία και τη γεωγραφική καταγωγή τους.

Ως «Όνομασία Προέλευσης» νοείται το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που κατάγεται από αυτήν την περιοχή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα, του οποίου η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στο γεωγραφικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει τους φυσικούς και ανθρώπινους παράγοντες και του οποίου η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία λαμβάνουν χώρα στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή.

Ως «Γεωγραφική Ένδειξη» νοείται το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που κατάγεται από αυτήν την περιοχή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα, του οποίου η συγκεκριμένη ποιότητα, η φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό μπορούν να αποδοθούν στη γεωγραφική αυτή καταγωγή και του οποίου η παραγωγή ή/και μεταποίηση ή/και η επεξεργασία πραγματοποιούνται στην οριοθετημένη περιοχή.

1.2 Η Αναγκαιότητα της σήμανσης

Με τον όρο σήμανση ενός προϊόντος (*productbranding*) περιγράφεται η λειτουργία εμπορίας κατά την οποία προσδιορίζεται η ταυτότητα του προϊόντος, που διακινείται στην αγορά (Καμενίδης, 2004). Στον πρωτογενή τομέα ειδικότερα, η σήμανση των αγροτικών προϊόντων μιας επιχείρησης είναι ζωτικής σημασίας λειτουργία (*marketing*), γιατί συμβάλλει αποφασιστικά τόσο στην αναγνώριση των προϊόντων της, όσο και στην διαφοροποίηση τους από ομοειδή προϊόντα ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Έτσι, η σήμανση συντελεί στην προώθηση των πωλήσεων των προϊόντων, εκείνων των παραγωγών ή εμπόρων που παράγουν ή διακινούν αγαθά εξαιρετικής ποιότητας (Berman, 1996). Ως εκ τούτου, με τη σήμανση, βελτιώνεται το ευρύτερο επίπεδο ποιότητας των παραγόμενων και διακινούμενων αγροτικών προϊόντων.

Τα τελευταία χρόνια, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης των αγορών η σήμανση των αγροτικών προϊόντων αφορά ολοένα και μεγαλύτερο εύρος προϊόντων, παραγωγών και δικτύων πώλησης. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τα προϊόντα με τη σήμανση ΠΟΠ (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης) και ΠΓΕ (Προϊόντα Γεωγραφικής

Ένδειξης). Τα προϊόντα αυτά, κερδίζουν διαρκώς έδαφος στις αντίστοιχες αγορές, ανεβαίνοντας συνεχώς στην εκτίμηση των καταναλωτών και καταγράφοντας σημαντικά κέρδη για τους παραγωγούς τους.

Η αναγκαιότητα της σήμανσης των αγροτικών προϊόντων, εκπορεύεται από πληθώρα παραγόντων που υπεισέρχονται στην σύγχρονη παραγωγή και διακίνηση αγαθών του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και καθιστούν ιδιαίτερα επωφελή, όχι μόνο για τους παραγωγούς αλλά και για τους καταναλωτές. Ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή, των διατροφικών σκανδάλων και της γενικευμένης ανασφάλειας του καταναλωτικού κοινού, ζητήματα προέλευσης και ποιότητας των αγροδιατροφικών προϊόντων, καθίστανται επίκαιρα όσο ποτέ άλλοτε. Έτσι, η σήμανση και η παρεπόμενη πιστοποίηση των αγροδιατροφικών προϊόντων καταδεικνύονται ως διαδικασίες αναγκαίες, στον διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο της παγκοσμιοποίησης.

Εξάλλου, είναι γεγονός πως οι καταναλωτές σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό, πλέον ενδιαφέρονται για την προέλευση των τροφίμων που αγοράζουν, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία σε ζητήματα επισιτιστικής ασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτό, οι απαιτήσεις του καταναλωτικού κοινού, λειτουργούν ως παράγοντας ώθησης για τις βιομηχανίες του αγροδιατροφικού τομέα, καθιστώντας επίκαιρες όσο ποτέ τις διαδικασίες σήμανσης και τυποποίησης (Σέμος, 2010, Βάγιας, 2009).

1.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει μια βάση δεδομένων, στην οποία καταχωρούν όλα τα προϊόντα και το ονομάζουν «Μητρώο προστατευομένων ονομασιών προέλευσης και προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων» ή αλλιώς εν συντομία «μητρώο».

Στην έναρξη ισχύος ενός νομικού μέσου για την καταχώρηση της ονομασίας, η Επιτροπή λαμβάνει υπ' όψιν της τα παρακάτω στοιχεία, για να καταγραφούν στο μητρώο:

1. Την καταχωρισμένη ονομασία του προϊόντος.
2. Την πληροφορία ότι η ονομασία προστατεύεται ως γεωγραφική ένδειξη ή ως ονομασία προέλευσης.
3. Την κλάση του προϊόντος, για παράδειγμα αν είναι κρέατα, τυριά, μπίρες, σανός, αιθέρια έλαια, φελλός και άλλα.
4. Την ένδειξη της χώρας παραγωγής.
5. Την αναφορά στο νομικό μέσο καταχώρισης της ονομασίας.

Στην Ελλάδα για να καταχωρηθεί κάποιος στο μητρώο, θα πρέπει να πληροί κάποιες προϋποθέσεις. Ως δικαιούχος υποβολής αιτήματος είναι:

1. Μια ομάδα¹ με βάση του «βασικού κανονισμού»².

¹ Ως ομάδα νοείται κάθε οργάνωση παραγωγών ή μεταποιητών οι οποίοι ασχολούνται με το ίδιο γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο. Μια ομάδα επιτρέπεται να υποβάλλει αίτηση καταχώρισης μόνο για γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα που παράγει ή αποκτά.

² Ως βασικός κανονισμός αναφέρεται ο κανονισμός υπ' αριθμόν 510/2006 του συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2006, περί «Προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων».

2. Ένα μεμονωμένο νομικό ή φυσικό πρόσωπο, αφού θα τηρεί τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 2 του «εφαρμοστικού κανονισμού»³. Οι προϋποθέσεις για τον ενδιαφερόμενο είναι να είναι ο μόνος παραγωγός στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή που επιθυμεί να υποβάλει την αίτηση, αλλά και η οριοθετημένη περιοχή να διαφέρει σημαντικά στα χαρακτηριστικά σε σχέση με τις γειτονικές περιοχές ή τα χαρακτηριστικά των προϊόντων να διαφέρουν αρκετά από τα προϊόντα των γειτονικών περιοχών. Κανονισμός 1898/2006

Για να αξιολογηθεί το αίτημα περνά από 2 στάδια, στο πρώτο στάδιο οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν την αίτηση για την καταχώρηση μιας ονομασίας ως ΠΟΠ και ΠΓΕ στο κοινοτικό μητρώο στο τμήμα ΠΟΠ-ΠΓΕ και Ιδιότυπων Παραδοσιακών Προϊόντων της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Στη συνέχεια, η Διεύθυνση αυτή αφού αξιολογήσει το αίτημα που έχει υποβληθεί και υπάρχει ενδεχόμενο να ζητήσει συμπληρωματικά στοιχεία και διαπιστώσει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του «βασικού» και «εφαρμοστικού» κανονισμού, δημοσιοποιεί κάθε αίτημα που υποβάλλεται σ' αυτήν καθώς και τις προδιαγραφές του προϊόντος. Στο στάδιο της αξιολόγησης η Διεύθυνση έχει την δυνατότητα να ζητήσει την συνδρομή φορέων, εμπειρογνομόνων ή υπηρεσιών που κρίνει απαραίτητο.

Η δημοσιοποίηση αυτή συντελείται με την ανάρτηση της στο κεντρικό κατάστημα του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ανακοίνωσης του σχετικού αιτήματος που υποβλήθηκε σε περίληψη με αναφορά σ' αυτήν και της ηλεκτρονικής ιστοσελίδας και την ταυτόχρονη αποστολή στη ΠΑΣΕΓΕΣ για τη ενημέρωση των ενδιαφερομένων, στη σχετική Διεπαγγελματική Οργάνωση, στις Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας και όπου αλλού κρίνει ότι είναι απαραίτητο.

Επίσης, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον και είναι εγκατεστημένο ή διαμένει εντός των ορίων της χώρας, έχει το δικαίωμα να υποβάλλει

³ Ως εφαρμοστικός κανονισμός εννοείται ο 1898/2006 της ευρωπαϊκής επιτροπής, της 14^{ης} Δεκεμβρίου του 2006, σχετικά με την θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού υπ' αριθμόν 510/2006 του συμβουλίου για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων.

στη Διεύθυνση Βιολογικής Γεωργίας πλήρη και τεκμηριωμένη ένσταση για αίτημα που υποβλήθηκε στη Διεύθυνση αυτή, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία που δημοσιοποιήθηκε το εν λόγω αίτημα. Η Διεύθυνση Βιολογικής Γεωργίας ζητά, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά με το περιεχόμενο της ένστασης που υπέβαλε ο ενδιαφερόμενος, τα οποία διαβιβάζει μαζί με την ένσταση στην Επιτροπή Εξέτασης Ενστάσεων.

Στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων συνιστάται Επιτροπή Εξέτασης Ενστάσεων κατά αιτήσεων καταχώρισης, τροποποίησης ή ακύρωσης ονομασιών ΠΟΠ-ΠΓΕ, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Το συμβούλιο αυτό αποτελείται από ένα νομικό σύμβουλο του κράτους ή πάρεδρο του νομικού συμβουλίου του κράτους που υπηρετεί στο ειδικό γραφείο κοινοτικού δικαίου στο ΥΠΑΑΤ. Ως πρόεδρο ορίζει έναν γεωπόνο του Τμήματος ΠΟΠ-ΠΓΕ και Ιδιότυπων Παραδοσιακών Προϊόντων της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας και έναν υπάλληλο της Διεύθυνσης Νομοπαρασκευαστικού Έργου και Νομικών Υποθέσεων του ΥΠΑΑΤ. Τα χρέη του εισηγητή και γραμματέα ασκούν οι υπάλληλοι της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας, οι οποίοι ορίζονται ύστερα από απόφαση του προϊστάμενου της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας. Η επιτροπή εξετάζει νόμο και ουσία τις ενστάσεις και αποφασίζει σε διάστημα πέντε (5) μηνών από την υποβολή της ένστασης. Η απόφαση της επιτροπής είναι ανέκκλητη και διαβιβάζεται άμεσα στο Τμήμα ΠΟΠ-ΠΓΕ και Ιδιότυπων Παραδοσιακών Προϊόντων της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας για τις περαιτέρω ενέργειες.

Κατά την διάρκεια της εξέτασης των ενστάσεων, δύναται να ζητούνται από τους αιτούντες και ενιστάμενους οποιαδήποτε συμπληρωματικά στοιχεία ή έγγραφα κρίνονται απαραίτητα και απαιτούνται προκειμένου να κριθεί το βάσιμο ή μη της ένστασης που υποβλήθηκε καθώς επίσης δύναται να ζητείται ή συνδρομή φορέων και εμπειρογνομόνων ή υπηρεσιών όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο για την εξέταση των ενστάσεων.

Επιπλέον, οι αιτούντες και οι ενιστάμενοι έχουν την δυνατότητα πρόσβασης σε όλα τα στοιχεία που αφορούν τον σχετικό φάκελο και ενημερώνονται και εγγράφως για το αποτέλεσμα της εξέτασης των ενστάσεων.

Ύστερα το αίτημα γίνεται αποδεκτό ή απορρίπτεται είτε ως μη πληρούν τις προϋποθέσεις είτε κατόπιν αποδοχής σχετικής ένστασης, από τον αρμόδιο υπουργό. Η απόφαση δημοσιοποιείται και επιδίδεται στον αιτούντα με συστημένη επιστολή.

Το δεύτερο στάδιο μιας αίτησης καταχώρισης είναι όταν η αίτηση δοθεί στην αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή έχει την δυνατότητα να ζητήσει συμπληρωματικά στοιχεία ή διευκρινήσεις για ένα αίτημα από τους αιτούντες μέσω της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας, για την συμπλήρωση των ζητούμενων στοιχείων ή διευκρινίσεων, τα οποία στη συνέχεια τα διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σε περίπτωση που κάποιο κράτος-μέλος ή τρίτη χώρα ή φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο τρίτης χώρας⁴, η παραπάνω διεύθυνση σε συνεργασία πάντοτε με τον αιτούντα και με σχετικούς φορείς ή υπηρεσίες που κρίνει απαραίτητο, εξετάζουν μαζί τους λόγους της ένστασης και απαντούν με την σειρά τους στην Επιτροπή.

Εάν ένα αίτημα δεν γίνει αποδεκτό για κάποιο λόγο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τότε ο αρμόδιος υπουργός ανακαλεί την αρχική του απόφαση που είχε εκδοθεί αρχικά στο πρώτο στάδιο.

Μια ονομασία θεωρείται ως προστατευόμενη, με βάση την έννοια του «βασικού κανονισμού», αφού γίνει αποδεκτή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και δημοσιευθεί η καταχώρισή της στη Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οπότε στη συνέχεια συμπεριλαμβάνεται και στο κοινοτικό μητρώο των ΠΟΠ και ΠΓΕ. (ΚΥΑ 261611/7-3-2007)

⁴ Στο κοινοτικό μητρώο συμπεριλαμβάνονται προϊόντα ΠΟΠ, ΠΓΕ και Παραδοσιακά Ιδιότυπα Προϊόντα και άλλων χωρών εκτός των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.3.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΚΥΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΣΕΩΝ ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ

Αίτημα τροποποίησης των προδιαγραφών ή αίτημα ακύρωσης μιας ΠΟΠ-ΠΓΕ ονομασίας μπορούν να την υποβάλλουν μια ομάδα, ή ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο που πληρούν τις προϋποθέσεις του «Βασικού Κανονισμού» ή του «Εφαρμοστικού Κανονισμού» και έχουν το έννομο συμφέρον να υποβάλλουν το αίτημα αυτό.

Το αίτημα τροποποίησης κατατίθεται στο Τμήμα ΠΟΠ-ΠΓΕ και ΕΠΠΕ της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η αίτηση μπορεί να συνεπάγεται με μια ή περισσότερες αλλαγές του Ενιαίου Εγγράφου, μην συνεπάγεται με μια ή περισσότερες αλλαγές ή μπορεί να αφορά προσωρινή μεταβολή των προδιαγραφών λόγω επιβολής από τις αρμόδιες αρχές υποχρεωτικών υγειονομικών ή φυτοϋγειονομικών μέτρων.

Η αίτηση ακύρωσης κατατίθεται στο ίδιο τμήμα που κατατίθεται η αίτηση τροποποίησης μιας ονομασίας ΠΟΠ-ΠΓΕ και συνοδεύεται από τα αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν την ύπαρξη έννομου συμφέροντος του αιτούντος. Αφού γίνει η εξέταση της αίτησης και από την ημερομηνία της δημοσίευσης της στην εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία γίνεται δεκτή η αίτηση ακύρωσης, παύει να ισχύει η προστασία της ονομασίας και ανακαλείται και η υπουργική απόφαση με την οποία είχε γίνει δεκτή η αίτηση καταχώρισης ως ΠΟΠ-ΠΓΕ. (ΚΥΑ 261611)

1.4 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η Κοινοτική Νομοθεσία που ισχύει σήμερα είναι:

Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθμός 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Νοεμβρίου 2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

Ο στόχος του κανονισμού αυτού είναι η παροχή βοήθειας στους παραγωγούς προϊόντων που είναι συνδεδεμένοι με μια γεωγραφική περιοχή με τους παρακάτω τρόπους:

1. Με την εξασφάλιση δίκαιων αποδόσεων ανάλογων με την ποιότητα των προϊόντων τους.
2. Εξασφαλίζοντας ενιαία προστασία των ονομασιών ως δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Παρέχοντας σαφή ενημέρωση στους καταναλωτές για τα στοιχεία του προϊόντος τα οποία του προσδίδουν αξία. (Κανονισμός 1151/2012, ΕΕ L343/1, 21^{ης} Νοεμβρίου 2012, Περί συστημάτων ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων)

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμός 1898/2006 της Επιτροπής της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθμού 510/2006 του Συμβουλίου για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.
<http://www.minagric.gr>

Ειδικότερα, κάνει αναφορά στους ειδικούς κανόνες για ομάδες, την ονομασία, για τις πρώτες ύλες και τις ζωοτροφές, την οριοθέτηση της γεωγραφικής περιοχής. Επίσης, εξηγεί την έννοια της προέλευσης, επισημαίνει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η υποβολή αίτησης καταχώρισης, τον τρόπο με τον οποίο καταχωρούνται στο

«Μητρώο προστατευομένων ονομασιών προέλευσης και προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων». Αναλύει, επιπλέον, τις τροποποιήσεις των προδιαγραφών, ακυρώσεις, μεταβατικούς κανόνες. (Κανονισμός 1898/2006)

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμός 628/2008 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 2008, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμού 1898/2006.

Τα λογότυπα που θα πρέπει να υπάρχουν πάνω στην συσκευασία είναι του προϊόντος είναι οι εικόνες 1.1, 1.2 και 1.3.

Εικόνα 1.1: Λογότυπο των ΠΟΠ προϊόντων

Εικόνα 1.2: Λογότυπο των ΠΓΕ προϊόντων

Εικόνα 1.3: Λογότυπο των ΕΠΙΠ προϊόντων

Εκτός από τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης ισχύουν και οι παρακάτω εθνικές νομοθεσίες.

Με την Κοινή Υπουργική Απόφαση ΚΥΑ 261611 (ΦΕΚ αριθμός 406/22-03-2007 τεύχος Β), η οποία έχει συμπληρωματικά μέτρα για τους Κανονισμούς 510/06 και 1898/06. Οι οποίοι αφορούν «την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων» και «σχετικά με την θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού υπ' αριθμόν 510/2006 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων» αντίστοιχα.

Η ΚΥΑ 290398 (ΦΕΚ αριθμό 694/21-04-2008 τεύχος Β) που τροποποιεί την ΚΥΑ 261611/07-03-2007 που αναφέρεται στην απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ο Κανονισμός αυτός που τροποποιείται είναι «περί καθορισμού συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 510/2006 του Συμβουλίου της 20.3.2006 «σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του υπ' αριθμού 510/2006 κανονισμού για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων».

Η ΚΥΑ 318764, τροποποίησε την υπ' αριθμόν 26390/10.6.2008 (ΦΕΚ 1114/13.6.2008) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης «Τροποποίηση της υπ' αριθμόν 33022/25.7.2007

(ΦΕΚ1292/Β΄/25.7.2007) κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης «Καθορισμός προδιαγραφών, όρων και προϋποθέσεων για την εξειδίκευση των επενδυτικών σχεδίων παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής αλυσίδας της υποπερίπτωσης iii της περίπτωσης (δ) της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του νόμου 3299/2004».

Η ΚΥΑ υπ' αριθμόν 261611/7-3-2007 σε ενοποιημένη μορφή, δηλαδή το έγγραφο αυτό συνιστά βοήθημα τεκμηρίωσης και δεν έχει νομική ισχύ. Η απόφαση αυτή καθορίζει τα συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του κανονισμού 510/2006 του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαρτίου 2006 «για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων» και του κανονισμού 1898/2006 της Επιτροπής της 23^{ης} Δεκεμβρίου 2006 «σχετικά με την θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του 510/2006. <http://www.minagric.gr>

1.5 Ωφέλειες για τους παραγωγούς

Τα τελευταία χρόνια έχουν διενεργηθεί αρκετές έρευνες σε ευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ παραγωγών, προκειμένου να αποτυπώσουν τα οφέλη της διαδικασίας σήμανσης προϊόντων με τις ενδείξεις ΠΟΠ και ΠΓΕ (Βάγιας, 2009). Οι κύριοι λόγοι που αναφέρουν οι παραγωγοί ότι τους ωθούν να ενταχθούν στο σύστημα ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι οικονομικοί και αφορούν την προώθηση των προϊόντων τους στην αγορά, καθώς τους δίνεται η δυνατότητα να αποκτήσουν ή να διασφαλίσουν μερίδιο αγοράς, ώστε οι επιχειρήσεις τους να καταστούν βιώσιμες ή κερδοφόρες μέσω της προστασίας της χρήσης των ονομασιών, ή να προσφέρουν στους καταναλωτές εγγυήσεις όσον αφορά την ποιότητα.

Πιο συγκεκριμένα, οι σπουδαιότερες ωφέλειες που παρέχει η διαδικασία σήμανσης των αγροτικών προϊόντων στους παραγωγούς και στους φορείς μεταποίησης ή εμπορίας τους (μεταποιητές, εξαγωγείς, χονδρεμπόρους, κ.ά.) είναι οι εξής:

- α) διαφοροποιεί τα προϊόντα μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ανταγωνιστικών επιχειρήσεων και έτσι συμβάλλει στην προώθηση των πωλήσεων τους
 - β) διευκολύνει την διαφήμιση των προϊόντων, διότι τα προϊόντα που φέρουν σήμανση, καθίστανται ευκολότερα και αποτελεσματικότερα διαφημιζόμενα, αφού έτσι διαφοροποιούνται από ομοειδή προϊόντα δίχως σήμανση
 - γ) επιτυχαίνει μεγαλύτερη σταθερότητα τιμών, καθώς σε περιόδους πτώσης των τιμών, τα προϊόντα με σήμανση, δείχνουν μια σχετικά μικρότερη πτωτική τάση στις τιμές τους
 - δ) προστατεύει τη φήμη και το γόητρο των επιχειρήσεων, που παράγουν και πωλούν προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας
- Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τους παραγωγούς κυρίως μειονεκτικών και απομακρυσμένων περιοχών, που με τη διαδικασία σήμανσης, έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν εύκολα προϊόντα που παρουσιάζουν εξειδικευμένα χαρακτηριστικά, βελτιώνοντας το εισόδημα τους με τις καλύτερες τιμές στην αγορά (Ανθοπούλου, 2004).

1.6 Ωφέλειες για τους καταναλωτές

Τα τελευταία χρόνια οι καταναλωτές, κάτω από την επίδραση των διαφόρων διατροφικών κρίσεων, συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο ότι η εντατική χρησιμοποίηση συνθετικών-χημικών εισροών στη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή και στην επεξεργασία των παραγόμενων διατροφικών προϊόντων δημιουργούν σημαντικά προβλήματα στην διατροφή και στην υγεία τους. Το γεγονός αυτό με τη σειρά του δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες στους καταναλωτές σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων και επηρεάζει την εμπιστοσύνη τους απέναντι στα προϊόντα διατροφής. Εμπιστοσύνη η οποία δεν αφορά μονάχα το ίδιο το προϊόν, αλλά και όλη την αλυσίδα παραγωγής και διακίνησής τους

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι καταναλωτές προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία και σε άλλους, εκτός της τιμής, παράγοντες όταν επιλέγουν προϊόντα διατροφής. Για παράδειγμα,

λαμβάνουν σοβαρά υπ' όψιν τους παράγοντες όπως η υγεία τους, το περιβάλλον, ή ακόμη η υγεία και ευημερία των ζώων. Οι παραπάνω προτιμήσεις των καταναλωτών συμβαδίζουν και με την έννοια της ποιότητας των τροφίμων, η οποία δεν σχετίζεται αποκλειστικά με την ποιότητα του τελικού προϊόντος, αλλά και με τις συνθήκες που διαμορφώνονται γύρω από τη διαδικασία παραγωγής σε όλα τα στάδιά της και περιλαμβάνει την συμπεριφορά των ίδιων των παραγωγών και τις στάσεις τους απέναντι στο περιβάλλον (Nygard και Storstad, 1998).

Έτσι, η αγορά εκφράζει μια ανάγκη των καταναλωτών για διαφοροποιημένα προϊόντα τα οποία σχετίζονται κυρίως με την παράδοση και τη φιλική προς το περιβάλλον παραγωγή τους και τα οποία θα πληρούν βασικές προδιαγραφές ποιότητας, διασφαλίζοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Τα προϊόντα ειδικής σήμανσης ΠΟΠ και ΠΓΕ ανταποκρίνονται στις καινούριες ανάγκες των καταναλωτών.

Πέρα από τους παραγωγούς, η διαδικασία σήμανσης των αγροτικών προϊόντων παρουσιάζει πολλά οφέλη και για τους καταναλωτές. Πιο συγκεκριμένα:

α) προστατεύει τους καταναλωτές από την αγορά άλλων προϊόντων αντί άλλων, αφού τα ειδικά σήματα καθιστούν εύκολη την πιστοποίηση προέλευσης και ποιότητας των προϊόντων. Έτσι, οι καταναλωτές είναι σε θέση να ξεχωρίζουν εύκολα τα προϊόντα σήμανσης, από άλλα παραπλήσια και ομοειδή προϊόντα

β) χρησιμεύει ως «οδηγός αγοράς» καθώς επιτρέπει στους καταναλωτές να σχηματίζουν εικόνα για το εύρος των προϊόντων (με ειδική σήμανση και χωρίς σήμανση) που κυκλοφορούν στην αγορά

γ) διευκολύνει την αγορά προϊόντων και εξοικονομεί χρόνο για τους καταναλωτές καθώς τα προϊόντα με τα ειδικά σήματα είναι εύκολα αναγνωρίσιμα στα ράφια των σημείων πώλησης

Ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή, όπου έχει κλονιστεί η εμπιστοσύνη του καταναλωτικού κοινού, μετά τα ποικίλα διατροφικά σκάνδαλα (νόσος τρελών αγελάδων, γρίπη πτηνών, γρίπη των χοίρων κλπ), η σήμανση των αγροδιατροφικών προϊόντων και η πιστοποίησή τους, αποτελούν μια ασφαλιστική δικλείδα, στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα (Ανθοπούλου, 2004). Οι καταναλωτές, μέσα στην γενικευμένη ανασφάλεια της

παγκοσμιοποίησης των αγορών, αναζητούν ολοένα και περισσότερο, τα προϊόντα εκείνα που διαθέτουν τα εχέγγυα ποιότητας και διακρίνονται από ιδιότυπα, τοπικής φύσης χαρακτηριστικά ποιότητας. Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, ανήκουν ακριβώς σε αυτή την κατηγορία ποιοτικών προϊόντων που διαθέτουν τα χαρακτηριστικά αυτά, κερδίζοντας ολοένα και περισσότερο την εκτίμηση των καταναλωτών (Σέμος, 2010).

1.7 Αρμόδιες αρχές πιστοποίησης

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αναφορικά με την πιστοποίηση, το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τις ΠΟΠ/ΠΓΕ (κανονισμός 510/2006 και ο προγενέστερος αυτού, κανονισμός 2081/92) παρέχει προστασία σε επίπεδο Ε.Ε. των ονομασιών όσων γεωργικών προϊόντων και τροφίμων συνδέονται στενά με τη γεωγραφική περιοχή παραγωγής τους. Τα προϊόντα αυτά πρέπει να παράγονται σε καθορισμένη εδαφική περιοχή και σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές παραγωγής. Κάθε αίτηση για ΠΟΠ ή ΠΓΕ πρέπει να συνοδεύεται από προδιαγραφές του προϊόντος, οι οποίες περιλαμβάνουν τουλάχιστον περιγραφή του προϊόντος, μέθοδο παραγωγής και τη γεωγραφική περιοχή στην οποία παράγεται το προϊόν. Επιπλέον, με την αίτηση πρέπει να τεκμηριώνεται ότι κάποια ιδιότητα, η φήμη ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό του προϊόντος συνδέεται με την περιοχή παραγωγής.

Μετά την καταχώριση της ονομασίας, κάθε παραγωγός που τηρεί τις προδιαγραφές του προϊόντος και ελέγχεται από οργανισμό ελέγχου ή εθνική αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει την ονομασία. Στην περίπτωση των ΠΟΠ, πρέπει να υφίσταται αντικειμενικός και αποκλειστικός δεσμός μεταξύ των χαρακτηριστικών του προϊόντος και της γεωγραφικής του προέλευσης. Επιπλέον, όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας πρέπει να εκτελούνται εντός της οριοθετημένης γεωγραφικής περιοχής.

Στη χώρα μας, από 1.6.2006, ο *Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων* (ΟΠΕΓΕΠ), που φέρει το διακριτικό τίτλο AGROCERT, είναι αρμόδιος για την έγκριση των υποβαλλόμενων από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις αιτημάτων ένταξης

στο σύστημα ελέγχου, την πραγματοποίηση ελέγχων σε συνεργασία με τις Δ/νσεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Ν.Α., τη διασφάλιση της τήρησης των προδιαγραφών, την πιστοποίηση των εν λόγω προϊόντων και την τήρηση Μητρώου Εγκεκριμένων επιχειρήσεων και Μητρώου δικαιούχων χρήσης των ενδείξεων ΠΟΠ και ΠΓΕ.

Πιο συγκεκριμένα, ο έλεγχος και η πιστοποίηση των Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και των Προϊόντων Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ), έχει ανατεθεί, σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 261611/22-03-2007(ΦΕΚ 406B/22-03-2007), στον Οργανισμό Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (ΟΠΕΓΕΠ). Ειδικότερα, ο ΟΠΕΓΕΠ σε συνεργασία με τις κατά τόπους Γεωργικές Υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, αναλαμβάνει:

α) να ελέγχει και να διασφαλίζει ότι τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα που τίθενται στην αγορά και φέρουν τις καταχωρημένες ονομασίες ΠΟΠ και ΠΓΕ, συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις της κείμενης κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας

β) να πιστοποιεί τα εν λόγω προϊόντα και να χορηγεί την άδεια χρήσης των ενδείξεων, του κοινοτικού συμβόλου και της σήμανσης πιστοποίησης του ΟΠΕΓΕΠ

γ) να ελέγχει στα σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης ή και διάθεσης, την ορθή χρήση των ενδείξεων «ΠΟΠ» και «ΠΓΕ», του κοινοτικού συμβόλου καθώς και της σήμανσης πιστοποίησης

δ) να εγκρίνει τα αιτήματα ενδιαφερομένων για την παραγωγή και τοποθέτηση στην αγορά κατοχυρωμένων γεωργικών προϊόντων και τροφίμων που φέρουν τις ενδείξεις ΠΟΠ και ΠΓΕ, να καταρτίζει και να τηρεί το «Μητρώο δικαιούχων χρήσης ΠΟΠ και ΠΓΕ»

ε) να ενημερώνει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για τα αποτελέσματα των ελέγχων του καθώς και τα μέτρα που έλαβε κατά τη διενέργεια αυτών.

Στον ΟΠΕΓΕΠ τηρείται Μητρώο Δικαιούχων Χρήσης Ενδείξεων ΠΟΠ και ΠΓΕ στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία και η έδρα του δικαιούχου, το είδος και η ονομασία του γεωργικού προϊόντος ή τροφίμου, η κατηγορία ΠΟΠ ή ΠΓΕ και η ημερομηνία έγκρισης, ανανέωσης ή και ανάκλησης του δικαιώματος χρήσης των εν λόγω ενδείξεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι, η πρόσβαση στο Μητρώο είναι ελεύθερη σε κάθε ενδιαφερόμενο.

1.8 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, επίσημος φορέας πιστοποίησης των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι ο Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π.), με διακριτικό τίτλο AGROCERT, που αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος υπό την εποπτεία του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (Ν.2637/98).

Εικόνα 1.4: Το λογότυπο του Agrocert.

Η ελληνική νομοθεσία που διέπει την παραγωγή, μεταποίηση, συσκευασία και εμπορία των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ συνοψίζεται στις παρακάτω Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (ΚΥΑ):

- ΚΥΑ 261611 (ΦΕΚ αριθ. 406/22-03-2007 τεύχος Β) με συμπληρωματικά μέτρα του Καν. 510/06 και 1898/06
- ΚΥΑ 290398 (ΦΕΚ αριθ. 694/21-04-2008 τεύχος Β) που τροποποιεί την ΚΥΑ 261611/2007

- ΚΥΑ 318764 (ΦΕΚ αριθ. 1683/21-08-2008 τεύχος Β) που τροποποιεί την ΚΥΑ 261611/2007
- ΚΥΑ αριθ. 261611/7-3-2007 ΣΕ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΟΡΦΗ

Σύμφωνα με τον Agrocert, τα ελληνικά προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, κατατάσσονται επισήμως στις εξής κατηγορίες:

- 1 Ελαιόλαδα - Ελιές
- 2 Τυριά
- 3 Φρούτα – Λαχανικά - Ξηροί καρποί - Όσπρια
- 4 Προϊόντα Αρτοποιίας – Ζαχαροπλαστικής
- 5 Ψάρια Νωπά – Μαλάκια και όστρακα
- 6 Άλλα προϊόντα ζωικής προέλευσης
- 7 Γόμες – Ρητίνες
- 8 Αιθέρια έλαια
- 9 Άλλα προϊόντα

Αναλυτικά και σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, (<http://www.minagric.gr/greek/3.6.POP.5.html>) σε κάθε κατηγορία εντάσσονται τα εξής προϊόντα που βρίσκονται στον πίνακα 1.1 Κατάλογος προϊόντων του παραρτήματος .

1.9 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ευρώπη.

Στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, για τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ χρησιμοποιούνται οι λατινικές συντομογραφίες PDO (*Protected Designation of Origin*) και PGI (*Protected Geographical Indication*) αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί πως η οριοθέτηση αυτού του χαρακτηρισμού των προϊόντων, δεν είναι κάτι το νέο για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα, είκοσι χρόνια συμπληρώθηκαν το 2012, απ' όταν η

Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1992, θέσπισε για πρώτη φορά καθεστώς για προϊόντα με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης, τα γνωστά μας ΠΟΠ, με τον κανονισμό 2081/92. Το σκεπτικό ήταν να παραχθούν και να προστατευτούν παραδοσιακά ποιοτικά προϊόντα, που αποτελούν πολιτισμικό διατροφικό κεφάλαιο της Ευρώπης. Παραγωγοί, ακόμη και απομακρυσμένων περιοχών, να πετύχουν καλύτερες τιμές στην αγορά και ν' αποφευχθούν παραπλανήσεις και νοθεία προς όφελος των καταναλωτών.

Η προώθηση, η προάσπιση και η προστασία των παραγωγών και των καταναλωτών των ευρωπαϊκών περιοχών, που εμπλέκονται στην παραγωγή των προϊόντων προέλευσης, είναι το κύριο αντικείμενο και η στόχευση του δικτύου AREPO (Ένωση των Ευρωπαϊκών Περιφερειών).

Το δίκτυο AREPO εργάζεται για την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής πολιτικής, όσον αφορά στα προϊόντα γεωγραφικών ενδείξεων και την ποιότητα τους, την ανάπτυξη της προώθησης των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και την αναγνώριση των λογότυπων των προϊόντων στους ευρωπαίους καταναλωτές, καθώς επίσης και τη βελτίωση της προστασίας των κοινοπραγιών των Γεωγραφικών Ενδείξεων.

Εικόνα 1.2: Το επίσημο σήμα της AREPO

Παράλληλα, όμως, υπάρχει ενδιαφέρον και λειτουργεί προς την κατεύθυνση προώθησης και προάσπισης του κοινού ενδιαφέροντος των περιφερειών και των παραγωγών, που συμμετέχουν στις διαδικασίες παραγωγής των προϊόντων προέλευσης στην ευρωπαϊκή αλλά και την παγκόσμια οικονομία.

Ζητούμενο των μελών του δικτύου AREPO είναι να οργανώσουν και να αναπτύξουν διάλογο, διαβουλεύσεις, κοινές μελέτες και δράσεις των περιφερειών και των παραγωγών που συμμετέχουν στις διαδικασίες της ΕΕ για τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης, ιδίως νομικά, τεχνικά, οικονομικά και πολιτιστικά.

Ένα άλλο ζητούμενο είναι να ενισχυθεί η εκπροσώπηση και η έκφραση των περιφερειών και των παραγωγών, που συμμετέχουν στις διαδικασίες παραγωγής των προϊόντων προέλευσης στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, αλλά και να διευκολυνθεί η αποδοχή και η συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, για ό,τι τους αφορά, δηλαδή, πολιτικές για την ποιότητα και το περιβάλλον.

Αξίζει να αναφερθεί, πως επίσημη θέση του δικτύου AREPO είναι: “Για μια Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) που κρατά την ποιότητα ως πολιτική προτεραιότητα, τα ποιοτικά προϊόντα πρέπει να αποτελούν πρωταρχικό κριτήριο για την πρόσβαση στους ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς πόρους με χορήγηση μπόνους” (π.χ. ΚΑΠ, χρηματοδότηση προώθησης μιας και οι ποιοτικές παραγωγές συμβάλλουν στην παραγωγή των δημόσιων αγαθών). Για το λόγο αυτό, άλλωστε, στις προσπάθειες του δικτύου είναι η καθιέρωση ενός ειδικού κονδυλίου ενός προϋπολογισμού που θα μπορεί να βοηθάει τις ομάδες παραγωγών στη διαδικασία ένταξης στο καθεστώς ποιότητας και στα ΠΟΠ (Τσιφόρος, 2012).

Εικόνα 1.3: Τα ευρωπαϊκά σήματα που πιστοποιούν προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ.

Εξάλλου, στο διαδίκτυο, στην επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην υποενότητα «Γεωργία και Τρόφιμα», υπάρχει η βάση δεδομένων (Door), όπου βρίσκονται καταγεγραμμένα αναλυτικά όλα τα προϊόντα των χωρών μελών της Ε.Ε. που έχουν λάβει τις ειδικές σημάνσεις ΠΟΠ και ΠΓΕ. Έτσι, η βάση δεδομένων Door, λειτουργεί ως ένας χρήσιμος οδηγός τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τους παραγωγούς, που επιθυμούν να έχουν πληροφόρηση για το θέμα.

Είναι αξιοσημείωτο, πως η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προχωρήσει στη θέσπιση μιας σειράς νόμων και κανονισμών που διέπουν την σήμανση, παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ, φανερώνοντας έτσι τη σοβαρότητα με την οποία προσεγγίζει το ζήτημα αυτό. Πιο συγκεκριμένα, η Ε.Ε. έχει θεσμοθετήσει τους παρακάτω κανονισμούς που αφορούν τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ:

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 510/2006 του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 2006 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 417/2008 της Επιτροπής, της 8ης Μαΐου 2008 , για την τροποποίηση των παραρτημάτων I και II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 510/2006

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1898/2006 της Επιτροπής της 14ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 510/2006 του Συμβουλίου για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 628/2008 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 2008 , για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1898/2006
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 509/2006 του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 2006 για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα που χαρακτηρίζονται ως εγγυημένα παραδοσιακά ιδιότυπα προϊόντα
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1216/2007 της Επιτροπής της 18ης Οκτωβρίου 2007 για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 509/2006 του Συμβουλίου για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα που χαρακτηρίζονται ως εγγυημένα παραδοσιακά ιδιότυπα προϊόντα.

(Πηγή: <http://www.marketingweek.gr/default.asp?pid=9&la=1&arId=44027>).

1.9.1 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΔΕΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τα προϊόντα ΠΟΠ-ΠΓΕ καταχωρούνται στο Μητρώο, τα οποία χωρίζονται με βάση το είδος της ονομασίας. Στη συνέχεια χωρίζονται με βάση την κλάση τους, οι κλάσεις είναι:

1. Γεωργικά προϊόντα προοριζόμενα για ανθρώπινη κατανάλωση

1.1 Κρέατα (και βρώσιμα παραπροϊόντα σφαγείων)

- 1.2 Προϊόντα κρέατος (μαγειρευτά, παστά, καπνιστά, κ.λ.π.)
 - 1.3 Τυριά
 - 1.4 Λοιπά προϊόντα ζωικής προέλευσης (αυγά, μέλι, διάφορα γαλακτοκομικά προϊόντα πλην βουτύρου, κ.λ.π)
 - 1.5 Έλαια και λίπη (βούτυρο, μαργαρίνη, λάδι, κ.λ.π)
 - 1.6 Φρούτα, λαχανικά και δημητριακά νωπά ή μεταποιημένα
 - 1.7 Νωπά ψάρια, μαλάκια και μαλακόστρακα και προϊόντα αυτών
 - 1.8 Λοιπά προϊόντα του παραρτήματος I της Συνθήκης (μπαχαρικά κ.λ.π)
- 2. Προϊόντα που αναφέρονται στο παράρτημα I του Κανονισμού**
- 2.1 Μπύρες
 - 2.2 Φυσικά μεταλλικά νερά και νερά πηγών (καταργείται)⁵
 - 2.3 Ποτά με βάση εκχυλίσματα φυτών
 - 2.4 Προϊόντα αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής, ζαχαρώδη παρασκευάσματα ή προϊόντα μπισκοτοποιίας
 - 2.5 Φυσικά κόμμεα και ρητίνες
 - 2.6 Πολτός μουστάρδας
 - 2.7 Ζυμαρικά
- 3. Γεωργικά προϊόντα που αναφέρονται στο παράρτημα II του Κανονισμού**
- 3.1 Σανός

⁵ Χρησιμοποιείται μόνο για τις καταχωρίσεις και αιτήσεις που έχουν υποβληθεί πριν τις 31 Μαρτίου 2006

3.2 Αιθέρια έλαια

3.3 Φελλός

3.4 Κοχενίλλη (ακατέργαστο προϊόν ζωικής προέλευσης)

3.5 Καλλωπιστικά άνθη και φυτά

3.6 Μαλλί

3.7 Λυγαριά

3.8 Ξεφλουδισμένο λινάρι , (Κανονισμός 1898/2006)

Σύμφωνα με τον Parrottetal.(2002), τα νοτιότερα κράτη της ΕΕ παραδοσιακά εδώ και πολλά χρόνια παράγουν τοπικά προϊόντα, τα οποία συχνά κατέχουν ισχυρή θέση στην αγορά και μπορούν να επιβάλλουν υψηλότερες τιμές από αυτές των μαζικά παραγόμενων προϊόντων. Οι νοτιοευρωπαίοι καταναλωτές πλέον αγοράζουν προϊόντα με βάση την περιοχή προέλευσης, ενώ αντίθετα οι βορειοευρωπαίοι καταναλωτές, τείνουν να εμπιστεύονται γνωστές φίρμες προϊόντων, αφού είναι συνηθισμένοι στην «διεθνή» αγορά. Ωστόσο υπάρχουν ενδείξεις ότι οι βορειοευρωπαίοι καταναλωτές γίνονται περισσότερο δεκτικοί στην ανάπτυξη ποιοτικών προϊόντων. (Καραγκιόζη 2011)

Από τα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι χώρες που έχουν πιο πολλά καταχωρημένα προϊόντα ως ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι κυρίως οι χώρες του νότου, όπως η Γαλλία, Ισπανία, Ελλάδα, Ιταλία και Πορτογαλία. Οι χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης δεν έχουν τόσα πολλά καταχωρημένα προϊόντα όσα έχουν οι χώρες που βρίσκονται κοντά στην Μεσόγειο, αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω άλλων κλιματικών συνθηκών, αλλά και επειδή οι χώρες του νότου έχουν πιο αναπτυγμένη γεωργία.

Πίνακας 1.1 Συνολικά καταχωρημένα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ

ΧΩΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΑΤΩΧΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΙΤΑΛΙΑ	249
ΓΑΛΛΙΑ	193
ΙΣΠΑΝΙΑ	159
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	118
ΕΛΛΑΔΑ	97
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	90
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	44
ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	28
ΠΟΛΩΝΙΑ	26
ΑΥΣΤΡΙΑ	14
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	13
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	12
ΒΕΛΓΙΟ	8
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	8
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	7
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	6
ΔΑΝΙΑ	5
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	4
ΣΟΥΗΔΙΑ	4
ΚΥΠΡΟΣ	2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1
ΕΣΘΟΝΙΑ	0

ΛΕΤΟΝΙΑ	0
ΜΑΛΤΑ	0
ΣΥΝΟΛΟ	1094

Πηγή: <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>

Επεξεργασία από την συγγραφέα

Οι χώρες που έχουν τα πιο πολλά καταχωρημένα προϊόντα στην κλάση των κρεάτων είναι η Γαλλία με 62 συνολικά ΠΟΠ και ΠΓΕ, ακολουθεί η Πορτογαλία με 29 και στην τρίτη θέση είναι η Ισπανία με 15 προϊόντα. Επίσης, κάποιες από τις χώρες που έχουν καταχωρημένα είτε ΠΟΠ είτε ΠΓΕ είναι η Γερμανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο και Φιλανδία.

Στα προϊόντα κρέατος, την πρωτία την έχουν η Ιταλία με 37 προϊόντα συνολικά, η Πορτογαλία με 36, η Ισπανία με 14. Επιπλέον, στην κλάση αυτήν υπάρχει η Αυστρία, Βουλγαρία, Ιρλανδία, Ουγγαρία, Σλοβενία.

Η κλάση των τυριών περιλαμβάνει την Γαλλία με 48 συνολικά προϊόντα, την Ιταλία με 44, την Ισπανία με 27, την Ελλάδα με 21, αλλά και τις χώρες Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, τις Κάτω Χώρες, την Δημοκρατία της Τσεχίας, Σλοβενία και Σουηδία.

Στα λοιπά προϊόντα ζωικής προέλευσης περιλαμβάνονται οι χώρες της Πορτογαλίας με 10 προϊόντα, Γαλλίας με 7, της Ιταλίας και Πολωνίας με 4 προϊόντα. Στην κατηγορία αυτή, έχουν καταχωρημένα προϊόντα το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σλοβενία, το Λουξεμβούργο και η Λιθουανία.

Στην κλάση των ελαίων και των λιπών, υπερτερούν οι χώρες της Μεσογείου, όπως Ιταλία με 43, η Ελλάδα με 27 συνολικά προϊόντα, Ισπανία με 26, Γαλλία με 9, Πορτογαλία με 6 προϊόντα. Αλλά υπάρχουν χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης, για παράδειγμα η Αυστρία, το Βέλγιο, Γερμανία, Λουξεμβούργο και Σλοβενία.

Τα κατωχηρωμένα ΠΟΠ και ΠΓΕ φρούτα, λαχανικά, δημητριακά νωπά ή μεταποιημένα υπερτερούν συνολικά με τις άλλες κλάσεις. Οι χώρες με τα περισσότερα κατωχηρωμένα προϊόντα είναι η Ιταλία που από μόνη της έχει 100 προϊόντα στο σύνολο, ακολουθεί η Ισπανία με 51 προϊόντα, η Γαλλία με 42 και η Ελλάδα με 40. Στις καταχωρήσεις των προϊόντων είναι το Βέλγιο, Πολωνία, Φιλανδία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Σουηδία και οι Κάτω Χώρες.

Τα κλάση των νωπών ψαριών, μαλάκιων, μαλακοστράκων και προϊόντων αυτών είναι η κλάση που έχει τις πιο λίγες καταχωρήσεις προϊόντων, συνολικά τα ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι 29. Οι χώρες που έχουν καταχωρημένα προϊόντα είναι το Ηνωμένο Βασίλειο με 8 προϊόντα, η Γερμανία με 5, η Γαλλία με 4, Φιλανδία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Ιταλία, Ισπανία.

Στην τελευταία κλάση, των γεωργικών προϊόντων που είναι για ανθρώπινη κατανάλωση, των λοιπών προϊόντων, όπως είναι για παράδειγμα τα μπαχαρικά, οι χώρες που έχουν καταχωρημένα προϊόντα είναι η Ιταλία με 8, Γαλλία με 7, Ισπανία με 7, Γερμανία με 4, Αυστρία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ουγγαρία και Δημοκρατία της Τσεχίας. Τα καταχωρημένα τρόφιμα που αναφέρονται στο παράρτημα Ι του Κανονισμού της δεύτερης κλάσης είναι λιγότερα σε σχέση με τα καταχωρημένα γεωργικά προϊόντα της πρώτης κλάσης. Στα τρόφιμα υπάγονται οι μπύρες, οι 3 χώρες που έχουν καταχωρημένο τον χαρακτηρισμό ΠΓΕ, είναι η Γερμανία με 10 καταχωρημένες μπύρες, η Δημοκρατία της Τσεχίας με 9 καταχωρήσεις και τέλος το Ηνωμένο Βασίλειο που έχει 2 καταχωρημένες μπύρες.

Η μοναδική χώρα που έχει καταχωρημένα φυσικά μεταλλικά νερά και νερά πηγών είναι η Γερμανία, με σύνολο 23 προϊόντα που είναι χαρακτηρισμένα ως ΠΟΠ. Στα ποτά που έχουν ως βάση το εκχύλισμα των φυτών δεν υπάρχει κανένα προϊόν από καμιά χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα προϊόντα αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής, ζαχαρώδη παρασκευάσματα ή προϊόντα μπισκοτοποιίας έχουν τις περισσότερες καταχωρήσεις στην κλάση αυτήν. Οι χώρες με τις πιο πολλές καταχωρήσεις είναι η Ισπανία με 13, η Δημοκρατία της Τσεχίας έχει 8, Γερμανία 7, Ιταλία 6 προϊόντα, Πολωνία 5,

κάποιες από τις χώρες με λιγότερες καταχωρήσεις είναι το Βέλγιο, η Ελλάδα, Φιλανδία, Πορτογαλία.

Η μοναδική χώρα που έχει 2 ΠΟΠ καταχωρημένα, μέχρι στιγμής, στα φυσικά κόμμεα και στις ρητίνες είναι η Ελλάδα. Επίσης, υπάρχουν 2 ΠΓΕ καταχωρημένα στην κατηγορία πολτός μουστάρδας, το ένα είναι από την Γαλλία και το άλλο από την Γερμανία.

Τέλος, παρόλο που στην κατηγορία των ζυμαρικών είναι ξακουστή η Ιταλία δεν έχει κανένα προϊόν καταχωρημένο, οι χώρες που έχουν την πιστοποίηση ΠΓΕ είναι η Γαλλία και η Γερμανία, με 2 προϊόντα η κάθε μια.

Στα καταχωρημένα γεωργικά προϊόντα της τρίτης κλάσης, το μεγαλύτερο ποσοστό των χωρών δεν έχει καταχωρημένο κάποιο προϊόν. Η χώρα που έχει καταχωρημένο προϊόν ΠΟΠ στην κατηγορία του σανού είναι η Γαλλία. Στα αιθέρια έλαια οι χώρες που έχουν καταχωρήσει προϊόντα είναι 3, η Γαλλία, Ελλάδα και Ιταλία. Στα προϊόντα του φελλού και της κοχενίλλης δεν υπάρχει κανένα προϊόν καταχωρημένο, αλλά ούτε στην λυγαριά και στο ξεφλουδισμένο λυνάρι, επίσης. Στα καλλωπιστικά φυτά, υπάρχουν 2 καταχωρήσεις ΠΓΕ, του Βελγίου και της Ουγγαρίας.

Όμως εκτός από τα καταχωρημένα προϊόντα, τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάνουν αιτήσεις για να κατοχυρωθούν και άλλα προϊόντα. Για την κλάση 1 υπάρχουν συνολικά 155 αιτήσεις, για τα ΠΟΠ είναι 79 και για τα ΠΓΕ είναι 76 αιτήσεις. Στην κλάση 2 υπάρχουν συνολικά 19 αιτήσεις εκ των οποίων οι 2 αιτήσεις είναι για τα ΠΟΠ και οι 17 αιτήσεις έχουν υποβληθεί για τα ΠΓΕ. Στην κλάση 3 υπάρχουν συνολικά 2 αιτήσεις, μια για τα ΠΟΠ και μια για τα ΠΓΕ.

Επίσης, υπάρχουν αιτήσεις οι οποίες έχουν περάσει από την πρώτη φάση, δηλαδή την υποβολή της αίτησης και έχουν δημοσιευτεί. Στην κλάση 1 έχουν δημοσιευθεί 38 ΠΟΠ προϊόντα και 39 ΠΓΕ προϊόντα. Στην κλάση 2 έχουν δημοσιευτεί 8 προϊόντα, τα οποία είναι ΠΓΕ. Στην κλάση 3 δεν έχουν δημοσιευτεί ούτε προϊόντα ΠΟΠ αλλά ούτε και ΠΓΕ.

<http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΠΟΠ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΗΜΑΘΙΑΣ, ΠΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΙΛΚΙΣ

2.1 Εισαγωγή

Αναμφίβολα, ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που απασχολούν τους παραγωγούς του πρωτογενή τομέα, είναι το ζήτημα της επιτυχούς διάθεσης των παραγόμενων προϊόντων τους (Καμενίδης, 2004). Ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και της αθρόας εισαγωγής πολλών και φθηνών αγροτικών προϊόντων από τις αναπτυσσόμενες χώρες, η απρόσκοπτη και επιτυχής διάθεση της παραγωγής είναι μια πολυσύνθετη διαδικασία για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του πρωτογενή τομέα.

Το πολυσύνθετο θέμα της διάθεσης της πρωτογενούς παραγωγής υπεισέρχεται σε όλο το φάσμα του σύγχρονου μάρκετινγκ και αφορά όλα τα προϊόντα, μεταξύ αυτών και το κρασί. Ειδικότερα οι οίνοι εκλεκτής ποιότητας, όπως είναι αυτοί που φέρουν τις ενδείξεις ΠΟΠ και ΠΓΕ, μπορούν να αποτελέσουν, την αιχμή του δόρατος στον τομέα του μάρκετινγκ για πολλές αμπελοπαραγωγικές περιοχές της χώρας.

2.2 Η περίπτωση των οίνων ΠΟΠ

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τους οίνους ΠΟΠ της χώρας μας, που περιλαμβάνουν την κατηγορία ελληνικών οίνων «Οίνοι Ονομασίας Προέλευσης» (ΟΠΑΠ και ΟΠΕ). Οι περιοχές που παράγονται οι οίνοι ΟΠΑΠ – «Ονομασία Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας» (μέρος των οίνων ΠΟΠ της Ελλάδας) είναι ουσιαστικώς οι ιστορικές αμπελουργικές και οινοπαραγωγές περιοχές του αμπελώνα της Ελλάδας. Εκεί έχουν οροθετηθεί αμπελουργικές ζώνες με βάση όρια κοινοτήτων (και κάποιες δεσμεύσεις ως προς τα υψόμετρα ή φυσικά και τεχνητά όρια). Με την εξαίρεση δύο περιοχών, οι ποικιλιακές συνθέσεις ορίζονται μόνον από ελληνικές γηγενείς ποικιλίες αμπέλου. Σε όλες τις ζώνες υπάρχουν δεσμεύσεις ως προς τις μέγιστες επιτρεπόμενες στρεμματικές αποδόσεις και διάφορες άλλες προϋποθέσεις ως προς τις οποίες οι οίνοι ελέγχονται. Οι οίνοι ΟΠΑΠ, που φέρουν υποχρεωτικώς στο λαιμό της φιάλης μια χαρακτηριστική ερυθρή ταινία, πρέπει απαραίτητως να παράγονται σε οινοποιεία που βρίσκονται εντός της αμπελουργικής ζώνης τους. Εκτός δηλαδή από τα σταφύλια που προέρχονται υποχρεωτικώς από τη ζώνη, η οινοποίηση πρέπει να γίνεται σε οινοποιεία που έχουν εγκαταστάσεις εντός αυτής.

Οι ζώνες των οίνων ΟΠΕ – «Ονομασία Προελεύσεως Ελεγχόμενη» (μέρος των οίνων ΠΟΠ της Ελλάδας) είναι εξίσου ιστορικές αμπελουργικά και καθορισμένες γεωγραφικά περιοχές, στις οποίες οι οίνοι ΟΠΕ παράγονται από οινοποιεία μέσα στη ζώνη. Οι οίνοι ΟΠΕ, που φέρουν υποχρεωτικώς στο λαιμό της φιάλης μια χαρακτηριστική μπλε ταινία, έχουν όλες τις προϋποθέσεις των οίνων ΟΠΑΠ και επιπλέον, αυξημένες απαιτήσεις σε περιεκτικότητα σακχάρων. Ο λόγος είναι ότι πρόκειται αποκλειστικώς για γλυκείς οίνους, που εν πολλοίς παράγονται με δύο διαφορετικούς τρόπους:

- Προσθήκη αλκοόλ οινικής προέλευσης (πρώην ενισχυμένοι οίνοι – πλέον οίνοι λικέρ). Τέτοιοι οίνοι φέρουν το χαρακτηρισμό «φυσικός γλυκός». Η χρήση του αλκοόλ κάνει αυτούς τους οίνους «ελεγχόμενους».
- Με συμπύκνωση των σταφυλιών με διάφορες φυσικές τεχνικές (υπερωρίμανση στο πρέμνο, έκθεση στον ήλιο –λιαστά σταφύλια– λιάσιμο ή αερισμός μετά τον τρύγο). Αυτοί οι οίνοι έχουν το χαρακτηρισμό «φυσικώς γλυκός», ενώ αν έχει γίνει λιάσιμο των σταφυλιών,

μπορεί να έχουν το χαρακτηρισμό «λιαστός». Στους οίνους αυτούς δεν επιτρέπεται η γλύκανση με προσθήκη γλεύκους, συμπυκνωμένου ή όχι, αλκοόλης ή αποστάγματος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι οίνοι ΠΟΠ της Ελλάδας (ΟΠΑΠ και ΟΠΕ) υπόκεινται σε δεσμεύσεις όσον αφορά τις ενδείξεις και άλλες πληροφορίες που μπορούν να αναγράφουν στην ετικέτα. Οι δεσμεύσεις αφορούν τους χρόνους παλαίωσης (οξειδωτικής, εντός βαρελιού και αναγωγικής, εντός φιάλης), αλλά και τους χαρακτηρισμούς που αφορούν την αμπελοοινική εκμετάλλευση που τους παράγει. Συνολικά, στην Ελλάδα παράγονται 27 οίνοι Ονομασίας Προελεύσεως εκ των οποίων οι 19 είναι Ο.Π.Α.Π. και οι υπόλοιποι Ο.Π.Ε.

Στις δημοφιλείς ζώνες οίνων ΠΟΠ της Ελλάδας (ΟΠΑΠ και ΟΠΕ) αξιοποιείται η διάταξη που επιτρέπει την ωρίμαση σε βαρέλια (πλην των ΠΟΠ Σαντορίνη και ΠΟΠ Μονεμβασία-Malvasia), την εμφιάλωση (πλην ΠΟΠ Μονεμβασία-Malvasia) και την αναγωγική παλαίωση και σε εγκαταστάσεις εκτός ζώνης. Έτσι, οίνοι ΠΟΠ της Ελλάδας (ΟΠΑΠ και ΟΠΕ) παράγονται και από επιχειρήσεις εκτός ζωνών, εφόσον συνεργάζονται με κάποιο οινοποιείο εντός της εκάστοτε ζώνης.

Συνοπτικά, οι οίνοι ΠΟΠ της Ελλάδας είναι οι ΠΟΠ Αγχίαλος, ΠΟΠ Αμύνταιο, ΠΟΠ Αρχάνες, ΠΟΠ Γουμένισσα, ΠΟΠ Δαφνές, ΠΟΠ Ζίτσα, ΠΟΠ Λήμνος, ΠΟΠ Μαντίνεια, ΠΟΠ Μαυροδάφνη Κεφαλονιάς, ΠΟΠ Μαυροδάφνη Πατρών, ΠΟΠ Μεσενικόλα, ΠΟΠ Μονεμβασία-Malvasia, ΠΟΠ Μοσχάτος Κεφαλονιάς, ΠΟΠ Μοσχάτος Λήμνου, ΠΟΠ Μοσχάτος Πατρών, ΠΟΠ Μοσχάτος Ρίου Πατρών, ΠΟΠ Μοσχάτος Ρόδου, ΠΟΠ Νάουσα, ΠΟΠ Νεμέα, ΠΟΠ Πάρος, ΠΟΠ Πάτρα, ΠΟΠ Πεζά, ΠΟΠ Πλαγιές Μελίτων, ΠΟΠ Ραψάνη, ΠΟΠ Ρόδος, ΠΟΠ Ρομπόλα, ΠΟΠ Σάμος, ΠΟΠ Σαντορίνη και ΠΟΠ Σητεία.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στην αμπελοοινική περιφέρεια της Μακεδονίας, που καταλαμβάνει σημαντική θέση στον οινικό χάρτη της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, οι Γεωγραφικές Ενδείξεις Οίνων στη Μακεδονία έχουν ως εξής:

Οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΑΠ):

ΠΟΠ (ΟΠΑΠ)ΠλαγιέςΜελίτων(Χαλκιδική),
ΠΟΠ (ΟΠΑΠ)Γουμένισσα(Κιλκίς),
ΠΟΠ (ΟΠΑΠ)Αμύνταιο(Φλώρινα),
ΠΟΠ (ΟΠΑΠ) Νάουσα (Ημαθία).

Εξάλλου, στη Μακεδονία είναι και οι περισσότερες από τις 8 Διαδρομές του Κρασιού της Βόρειας Ελλάδας και συγκεκριμένα:

Διαδρομή του Κρασιού των Λιμνών σε Φλώρινα, Καστοριά, Γρεβενά, Κοζάνη

Διαδρομή του Κρασιού Πέλλας - Γουμένισσας σε Κιλκίς, Πέλλα

Διαδρομή του Κρασιού της Νάουσαςστην Ημαθία

Διαδρομή του Κρασιού των Θεών του Ολύμπου σε Πιερία &Ραψάνη Λάρισας

Διαδρομή του Κρασιού της Θεσσαλονίκης στη Θεσσαλονίκη

Διαδρομή του Κρασιού της Χαλκιδικής στη Χαλκιδική

Διαδρομή του Κρασιού του Διονύσου σε Καβάλα, Δράμα, Σέρρες & Θράκη

Εικόνα 2.1: Χάρτης με τους δρόμους του κρασιού της Βορείου Ελλάδος.

(Πηγή: <http://www.wineroads.gr/>)

2.3 Νομός Ημαθίας

Στο Νομό Ημαθίας, κυρίαρχη θέση στον τομέα της οινοπαραγωγής κατέχει η περιοχή της Νάουσας. Πιο συγκεκριμένα, η αμπελοκαλλιέργεια στην Νάουσα και το Ναουσαίικο κρασί έχουν μια παράδοση που χάνεται στα βάθη των αιώνων. Με κυβερνητικό διάταγμα που υπογράφηκε το 1971, η Ονομασία Προελεύσεως «Νάουσα» δίνεται σε οίνο ερυθρό ξηρό που έχει παραχθεί από σταφύλια της ποικιλίας Ξινόμαυρο, εντός καθορισμένης περιοχής, τα γεωγραφικά όρια της οποίας έχουν καθορισθεί από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, και παραμένει σε δρύινα βαρέλια για ένα τουλάχιστον χρόνο (ENOABE, χ.χ.)

Το 1995 με τροποποίηση του διατάγματος αναγνωρίστηκε και ο ημίγλυκος «Νάουσα» που κυκλοφορεί στην εξωτερική αγορά. Ο αμπελώνας σήμερα καταλαμβάνει μία έκταση 7.000 περίπου στρεμμάτων με την ποικιλία Ξινόμαυρο εμβολιασμένη κυρίως στα υποκείμενα 110 R και 41B. Η πλειονότητα των αμπελώνων περιλαμβάνει φυτά διαμορφωμένα σε γραμμικό αμφίπλευρο κορδόνι (*Royal*) με 4-7 κεφαλές των δύο ματιών. Οι αποστάσεις φύτευσης κυμαίνονται από 1.80-2.5X 1.20-1.5μ (266-400 φυτά το στρέμμα). Το ύψος διαμόρφωσης ποικίλει από 30 ως 60 cm, ενώ το ύψος της φυλλικής επιφάνειας από 60 ως 120 cm (ENOABE, χ.χ.).

Η απουσία το 1971 δεδομένων σχετικών με το έδαφος και το μικροκλίμα της κάθε περιοχής οδήγησε στον καθορισμό της ζώνης παραγωγής Οίνων Ο.Π.Α.Π. «Νάουσα», με βάση τα κοινοτικά όρια των κοινοτήτων: Τριλόφου-Φυτειάς, Στενημάχου, Κοπανού, Λευκαδίων, Μαρίνας-Πολλών Νερών, Γιαννακοχωρίου και του Δήμου της Νάουσας και όχι τη δυναμικότητα της κάθε περιοχής. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να φυτευτεί το Ξινόμαυρο ακόμη και σε περιοχές ακατάλληλες για την καλλιέργειά του, αλλά και με υποκείμενα που δεν ήταν τα πλέον ενδεικνυόμενα.

Παράλληλα οι αμπελουργοί, απουσία κανονιστικού πλαισίου, ακολούθησαν διαφορετικές αμπελουργικές τεχνικές στους αμπελώνες τους με αποτέλεσμα να υπάρχει σήμερα

σημαντική διαφοροποίηση ως προς τις αποστάσεις φύτευσης, το ύψος διαμόρφωσης, τη φυλλική επιφάνεια, τη διαχείριση του εδάφους, την άρδευση, τη λιπαντική τακτική και τις αποδόσεις. Με την πάροδο του χρόνου προέκυψε η πρόταση καλλιέργειας δοκιμαστικά άλλων ερυθρών, αλλά και λευκών ποικιλιών σε μια προσπάθεια α) βελτίωσης του οινικού δυναμικού της ζώνης και β) παραγωγής νέων κρασιών που θα εμπλουτίσουν την γκάμα των προϊόντων που παράγονται στη ζώνη. Εξάλλου, πρέπει να αναφερθεί ότι πριν την αναγνώριση του Ο.Π.Α.Π. «Νάουσα», στη ζώνη καλλιεργούνταν και άλλες ποικιλίες (Νεγκόσκα, Πρεκνιάρικο κλπ).

Το βαθύ ερυθρό χρώμα, σχεδόν μαύρο, που αποκτούν σε ορισμένες περιπτώσεις οι οίνοι της Νάουσας και η αξιοσημείωτη σταθερότητά του στο χρόνο είναι αποτέλεσμα: α) του υψηλού βαθμού εκχυλισιμότητας από τους φλοιούς που εμφανίζουν (σε ορισμένες περιπτώσεις) οι φαινολικές ουσίες συνολικά, β) του υψηλού βαθμού ιονισμού των ανθοκυανών (ένταση χρώματος) και γ) της υψηλής περιεκτικότητας σε τανίνες και του μεγάλου βαθμού συμπλοκοποίησης των ανθοκυανών με αυτές (διατήρηση χρώματος). Όπως και στην περίπτωση του όξινου χαρακτήρα της ποικιλίας, η περιεκτικότητα των σταφυλιών και των παραγόμενων οίνων σε χρωστικές δεν εξαρτάται απαραίτητα από το βαθμό ωριμότητας των σταφυλιών, αλλά ρυθμίζεται από μια σειρά παραγόντων που σχετίζονται με τα κλιματολογικά χαρακτηριστικά της χρονιάς (ξηροθερμικές συνθήκες ή βροχοπτώσεις) και την ακολουθούμενη λιπαντική πρακτική.

Αναφορικά με τα διαθέσιμα στοιχεία παραγωγής από τη χρονιά 2010 ξεκίνησε με αυξημένα υδατικά αποθέματα και συνηθισμένες για την εποχή θερμοκρασίες. Έτσι τα αμπέλια ξεκίνησαν το βλαστικό τους κύκλο κανονικά, στις αρχές του Απρίλη. Οι βροχοπτώσεις συνεχίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της άνοιξης, αλλά και το μήνα Ιούνιο και σε συνδυασμό με τις ευνοϊκές θερμοκρασίες της εποχής οδήγησαν τα φυτά σε γρήγορο ρυθμό βλάστησης και σε μία μικρή καθυστέρηση στην άνθηση, η οποία πραγματοποιήθηκε στο τέλος του Μάη.

Τον Ιούλιο οι θερμοκρασίες ήταν σχετικά υψηλές, χωρίς όμως να σημειωθούν καύσωνες. Ο ρυθμός βλάστησης επιβραδύνθηκε και κάπου στα μέσα του Ιούλη σταμάτησε η βλαστική αύξηση, άρχισε δειλά δειλά ο περκασμός και ήδη στα μέσα του Αυγούστου είχε σχεδόν

ολοκληρωθεί για τις περισσότερες ποικιλίες, ασυνήθιστα νωρίς για την περιοχή. Στα μέσα του Αυγούστου έκανε την εμφάνισή του ο καύσωνας με τη θερμοκρασία να ξεπερνά για 3-4 μέρες τους 40° C. Και ενώ όλα έδειχναν ότι ο τρύγος των περισσότερων ποικιλιών θα είναι πρώιμος, ο καύσωνας σόκαρε τα φυτά και επιβράδυνε τη διαδικασία της ωρίμανσης. Στο τέλος του Αυγούστου η νυκτερινή θερμοκρασία έπεσε πολύ για την εποχή, κάτω από τους 14° C, κάτι που επαναλήφθηκε αρκετές μέρες και το Σεπτέμβριο. Έτσι ήδη από το τέλος Αυγούστου ο φλοιός των περισσότερων ποικιλιών φαίνονταν ασυνήθιστα παχύς και των ερυθρών ποικιλιών εμφάνιζε μια εντυπωσιακή πικράδα. Προφανώς οι απότομες εναλλαγές των θερμοκρασιών κινητοποίησαν στο εσωτερικό των φυτών αμυντικούς μηχανισμούς και τα οδήγησαν στην παραγωγή αυξημένων φαινολικών ενώσεων στους φλοιούς των σταφυλιών, αλλά καθυστέρησαν και το σχηματισμό σακχάρων. Είναι από τις σπάνιες φορές που η φαινολική ωριμότητα προηγείται της συσσώρευσης σακχάρων. Περιμένοντας τη συγκέντρωση σακχάρων και την εξάλειψη της πικράδας του φλοιού, ελέγχοντας αναλυτικά και γευστικά τις ράγες οδηγηθήκαμε τελικά σε όψιμο τρύγο σε όλες τις ποικιλίες της περιοχής.

Οι λευκές ποικιλίες (Μαλαγουζιά, Ασύρτικο, Αθήρι) τρυγήθηκαν στις 20 Σεπτέμβρη, όπως και η Μαυροδάφνη. Μία μικρή ποσότητα Ξινόμαυρου τρυγήθηκε στις 3 Οκτώβρη, ακολούθησαν περισσότερο από 40 mm βροχής τον Οκτώβρη και τελείωσε ο τρύγος του υπόλοιπου Ξινόμαυρου, της Νεγκόσκας και του Μοσχόμαυρου στα μέσα του Οκτώβρη. Η υγιεινή των σταφυλιών, παρόλη τη βροχή που προηγήθηκε, ήταν καλή, λόγω της μειωμένης ζωηρότητας, της χαμηλής παραγωγής, των ορθών, προσαρμοσμένων στο κάθε αμπελοτεμάχιο, καλλιεργητικών τεχνικών και της διαλογής που γίνεται σε κάθε οινοποιείο. Η παραγωγή στο Ξινόμαυρο κυμάνθηκε στα 600-800 κιλά/στρ ανάλογα με το αμπελοτεμάχιο, της Μαυροδάφνης στα 500 κιλά, του Μοσχόμαυρου και της Νεγκόσκας στα 900 κιλά, και των λευκών ποικιλιών στα 1000 κιλά/στρ. Η αργή ωρίμανση των λευκών ποικιλιών αναμένεται να οδηγήσει στην παραγωγή κρασιών αρωματικών, υψηλόβαθμων μεν, αλλά και με καλή οξύτητα.

Το ερυθρό κρασί από Ξινόμαυρο, Νεγκόσκα, Μοσχόμαυρο και Μαυροδάφνη αναμένεται να

είναι βαθύχρωμο, αρωματικό, με μέτριο αλκοολικό τίτλο, ενώ το Ξινόμαυρο μέτρια υψηλόβαθμο, βαθύχρωμο με μαλακές τανίνες. (ΕΝΟΑΒΕ, χ.χ.)

Πίνακας 2.1: Ποικιλίες οίνου στους νομούς Ημαθίας και Κιλκίς.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΥΠΟΥΡΓ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ & ΧΡΩΜΑ ΟΙΝΟΥ	ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΑΦΥΛΙΩΝ	ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ
ΝΑΟΥΣΑ	358417/71	ερυθρός ξηρός	Ξινόμαυρο	ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ: Δήμ.Ναούσης, Κοιν. Στενημάχου, Γιαννακοχωρίου, Μαρίνης, Λευκαδίων, Κοπανού, Τριλόφου
ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ	344530/15.12.79	ερυθρός ξηρός	Ξινόμαυρο, Νεγκόσκα	ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ: Κοιν. Περιοχές Γουμένισσα, Φυλλυριάς, Στάθη, Γοργόπης, Κάρπης, Γρίβα, Πενταλόφου, Πολύπετρου, Γερακώνας εκτός από τους αμπελώνες των ορίων των αρδευτικών δικτύων.

2.4 Νομός Πέλλας

Στην περιφερειακή ενότητα Πέλλας, με επίκεντρο τα Γιαννιτσά, η οινική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει εντυπωσιακή άνοδο και σχετίζεται με το αυξανόμενο τουριστικό ενδιαφέρον της περιοχής. Στα υψώματα των Γιαννιτσών, στην καρδιά της Πελλαίας χώρας, το αμπέλι καλλιεργείται από τους αρχαίους χρόνους. Εδώ τα εδάφη είναι αργιλοασβεστώδη με πλούσια οργανική ύλη καθώς οι ευεργετικοί άνεμοι

εναλλάσσονται, βοριάδες με νοτιάδες. Σ' αυτό το οικοσύστημα οι γηγενείς ποικιλίες Ροδίτης, Ξινόμαυρο όπως και οι ευγενείς (*Chardonnay*, *Sauvignon Blanc*, *Ugni Blanc*, *Merlot*) καλλιεργούνται για την παραγωγή των τοπικών οίνων. Εκτός από τα Γιαννιτσα, φυτεύονται αμπέλια και κατασκευάζονται οινοποιεία στις περιοχές Αριδαίας και Κύρρου. Ειδικά στην ευρύτερη περιοχή της Αριδαίας, που λόγω των τοπικών λουτρών αποτελεί τουριστικό πόλο, το ενδιαφέρον είναι μεγάλο και τα τελευταία χρόνια έχουν εμφανιστεί νέα οινοποιεία.

Αναφορικά με τα διαθέσιμα στοιχεία παραγωγής της χρονιάς του 2011, ήταν για την Πέλλα μία χρονιά που κυριάρχησαν δύο στοιχεία, η βροχή και η ζέστη και αυτά δόθηκαν άφθονα και μονομιάς. Παράδοξα, αυτό επηρέασε το τελικό αποτέλεσμα θετικά.

Ο χειμώνας ήταν κανονικός για την περιοχή με τα χιόνια του και τις βροχές του και με χαμηλές θερμοκρασίες. Η άνοιξη ήταν πολύ βροχερή και ευνόησε το ωίδιο που αναπτύσσεται και στις χαμηλές θερμοκρασίες. Η έγκαιρη και άμεση επέμβαση έσωσε την κατάσταση ιδίως στους βιολογικά καλλιεργημένους αμπελώνες. Η όποια ζημιά εμφανίστηκε, πριν την ανθοφορία μέχρι την καρπόδεση, περιορίστηκε στην σταφυλική παραγωγή καθώς τα προσβεβλημένα τσαμπιά δεν καρπόδεσαν. Από το τρίτο δεκαήμερο του Απριλίου και έκτοτε οι ξερές μέρες ευνόησαν την σωστή ανάπτυξη των αμπελιών. Η αρχή του καλοκαιριού έδωσε καλές συνθήκες για την σωστή και πλήρη ανάπτυξη των τσαμπιών και το γυάλισμα της ρώγας. Οι καλές θερμοκρασίες και η ξηρή ατμόσφαιρα ευνόησαν την υγεία και του φυλλώματος. Οι προσβολές από περονόσπορο ήταν σχεδόν ανύπαρκτες. Από το δεύτερο δεκαήμερο του Ιουνίου οι θερμοκρασίες εκτινάχθηκαν πάνω από τους 30 °C, αγγίζοντας πολύ νωρίς (μέσα Ιουνίου) τους 38-40 °C. Η συνέχεια έδωσε μια σπάνιας διάρκειας ξηρασία σε μόνιμα υψηλές θερμοκρασίες για δύο μήνες. Ήταν μια ξεκούραστη, σε γενικές γραμμές περίοδος για τους αμπελουργούς.

Ο καιρός στα τέλη του καλοκαιριού ευνόησε την ομαλή ωρίμανση των σταφυλιών και ο τρύγος έγινε χωρίς πιέσεις. Παρουσιάστηκε μία πρωιμότητα 3-4 ημερών στην ωριμότητα των σταφυλιών σε σχέση με πέρυσι (αλλά και με τον μέσο όρο στην περιοχή) και τα σταφύλια διέθεταν μία εξαιρετική ποιότητα. Η υγιεινή των σταφυλιών ήταν τέλεια, τα σάκχαρα, οι ανθοκυάνες πλούσιες, οι οξύτητες και η απόδοση κυμάνθηκαν στα κανονικά

επίπεδα. Συνοπτικά, μπορεί να ειπωθεί πως η σοδειά 2010 έχει χαρακτηριστικά μιας πολύ καλής χρονιάς. Τα λευκά και ροζέ κρασιά εμφανίζουν χαρακτήρες με αρώματα μέσης έντασης και εύρος δομής στην γεύση. Τα κόκκινα διαθέτουν πλούτο στα φαινολικά και μεστή αρωματική διάθεση και η ικανότητα παλαίωσής τους είναι μεγάλη.

Εικόνα 2.2: Αμπελώνες σε υψόμετρο 150 μέτρων στο Νομό Πέλλας.
(Πηγή: <http://winesurveyor.weebly.com/index.html>)

2.5 Νομός Κιλκίς

Στον Νομός Κιλκίς, ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τα κρασιά ΠΟΠ Γουμένισσας. Η αμπελουργική ζώνη των οίνων ΠΟΠ(ΟΠΑΠ) Γουμένισσα (*PDO Goumenissa*) θεσμοθετήθηκε το 1979 ενώ οι οίνοι ΠΟΠ Γουμένισσα έχουν τον κωδικό ΓΣ. Ο αμπελώνας της Γουμένισσας είναι στο νοτιοδυτικό τμήμα του Κιλκίς, στις ανατολικές-νοτιοανατολικές πλαγιές του Πάικου (1650μ) και σε χαμηλούς λόφους, ενίοτε με έντονες κλίσεις.

Έχει έκταση 2680στρ σε υψόμετρα από 150μ έως 450μ, πολλούς προσανατολισμούς - εκθέσεις στον ήλιο και είναι κυρίως γραμμικός. Η ζώνη ΠΟΠ(ΟΠΑΠ) Γουμένισσα είναι η μικρότερη από τις 4 ζώνες οίνων ΠΟΠ στις οποίες συμμετέχει η ποικιλία ξινόμαυρο (ΠΟΠ Αμύνταιο, ΠΟΠ Νάουσα, ΠΟΠ Ραψάνη οι άλλες).

Η μεγαλύτερη έκταση του αμπελώνα είναι στον πρώην δήμο Γουμένισσας (Γουμένισσα, Γερακώνας, Γρίβα, Κάρπη, Πεντάλοφο, Στάθης, Φιλυριά) και μικρότερες εκτάσεις στην Γοργόπη της Αξιούπολης και στο Πολύπετρο Ευρωπού. Με βάση τα όρια των χωριών, η επιτρεπόμενη έκταση του αμπελώνα θα ήταν πολύ μεγαλύτερη αλλά ο περιορισμός ελαχίστου υψόμετρου 150μ, που ισχύει, την περιορίζει από την ανατολική πλευρά. Πρακτικά, τα περισσότερα αμπέλια είναι κατά μήκος του δρομολογίου Φιλυριά, Γουμένισσα, Κάρπη (ΕΝΟΑΒΕ, χ.χ.).

Εικόνα 2.2: Αμπελώνες στη Γουμένισσα του Νομού Κιλκίς.
(Πηγή: <http://winesurveyor.weebly.com/index.html>)

Η συμμετοχή της ποικιλίας νεγκόσκα κάνει τους οίνους ΠΟΠ Γουμένισσα κάπως μαλακότερους από τους οίνους ΠΟΠ Νάουσα και παραλλήλως προσθέτει στο χρώμα τους και στο ποσοστό αλκοόλ. Η νεγκόσκα δίνει και ενδιαφέροντες ροζέ οίνους. Τύπος Οίνων ΠΟΠ (ΟΠΑΠ) Γουμένισσα: ερυθρός ξηρός. Στην περιοχή θεσπίστηκαν το 2009 και οι οίνοι ΠΓΕ Πλαγιές Παϊκού με περισσότερους τύπους αλλά αυτό δεν αναμένεται ότι θα επηρεάσει τα πράγματα ως προς τους οίνους ΠΟΠ Γουμένισσα. Συνολικά κυκλοφορούν 7 οίνοι ΠΟΠ(ΟΠΑΠ) Γουμένισσα από 5 οινοπαραγωγούς, δηλαδή όλους όσους δραστηριοποιούνται εντός ζώνης. Έτσι, είναι χαρακτηριστικοί οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΑΠ) Γουμένισσα:

ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ Μπουτάρη - οίνος ερυθρός ξηρός

Μπουτάρης Οινοποιητική ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ

Τάτση-οίνος ερυθρός ξηρός

Κτήμα Τάτση Γουμένισσα

ΧΑΤΖΗΒΑΡΥΤΗ - οίνος ερυθρός ξηρός

Οινοποιία Χατζηβαρύτη Φιλυριά - οίνος ερυθρός ξηρός

Μπουτάρης Οινοποιητική.

Μεταξύ των αμπελώνων της Γουμένισσας δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά το υψόμετρο που κυμαίνεται μεταξύ 200 και 270 μ. όπως προαναφέρθηκε. Έτσι τυχόν διαφορές στο χρόνο εμφάνισης των φαινολογικών σταδίων μεταξύ των διαφορετικών τοποθεσιών των αμπελώνων οφείλονται στην κλίση (που κυμαίνεται μεταξύ 0 και 30%) και κυρίως στον προσανατολισμό της κλίσης.

Από την επεξεργασία των λίγων διαθέσιμων στοιχείων, προκύπτει ότι η ζώνη αυτή είναι ψυχρότερη σε όλη τη διάρκεια της βλαστικής περιόδου, τουλάχιστον κατά ένα βαθμό, σε σχέση με τη Νάουσα, με μέση ετήσια θερμοκρασία γύρω στους 15ο C. Ο ένας βαθμός, κατά μέσο όρο, χαμηλότερης θερμοκρασίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός και ερμηνεύει σε μεγάλο βαθμό τις παρατηρούμενες διαφορές στο χρόνο ωρίμανσης του Ξινόμαυρου, της κυρίαρχης ποικιλίας και των δύο ζωνών. Το μέσο ύψος βροχόπτωσης ξεπερνά τα 800 mm, ενώ από τα μέσα Μαΐου μέχρι το τέλος του Σεπτεμβρίου παρατηρείται έλλειμμα στο ισοζύγιο του νερού. Με βάση λοιπόν τα διαθέσιμα κλιματικά στοιχεία, η ζώνη της Γουμένισσας διαθέτει χαρακτηριστικά περισσότερο ηπειρωτικού κλίματος σε σχέση με τη ζώνη της Νάουσας.

Αναφορικά με τα στοιχεία της παραγωγής για την προηγούμενη χρονιά (2010), στη περιοχή της Γουμένισσας οι καιρικές συνθήκες επηρέασαν με διαφορετικό τρόπο τις ποικιλίες που τρυγήθηκαν τον Αύγουστο από εκείνες που τρυγήθηκαν αργότερα. Το συνολικό ύψος βροχής στην βλαστική περίοδο ήταν 15% χαμηλότερο από πέρυσι, ενώ το θερμικό άθροισμα ήταν ψηλότερο για τις πρώιμες και χαμηλότερο για τις όψιμες ποικιλίες. Παρά το κύμα θερμού αέρα μέσα στον Αύγουστο, οι λευκές ποικιλίες

(*Chardonnay, Sauvignon Blanc*, Μαλαγουζιά) διατήρησαν τους αρωματικούς χαρακτήρες τους στους αμπελώνες που είχαν επαρκή εφοδιασμό με νερό.

Οι Merlot, Syrah και Cabernet Sauvignon, ευνοήθηκαν από τη αργή εξέλιξη της συγκέντρωσης των σακχάρων και η ωρίμανσή τους παρουσιάστηκε περισσότερο συγχρονισμένη από το 2009 και το 2010. Οι οίνοι είναι φρουτώδεις, με καλή δομή και ισορροπία. Η ωρίμανση των Ξινόμαυρο και Νεγκόσκα ήταν αργή και οι συνθήκες του τρύγου δυσμενείς λόγω βροχοπτώσεων για ένα τμήμα της παραγωγής, ωστόσο αμπελώνες με σωστή διαχείριση έδωσαν πολύ καλά αποτελέσματα.

Πίνακας 2.2: Δηλώσεις παραγωγών για τα έτη 2006-2011.

(Πηγή: <http://winesurveyor.weebly.com>)

Καλλιεργητική Περίοδος	ΠΓΕ (σε εκατόλιτρα)	ΠΟΠ (σε εκατόλιτρα)	ΣΥΝΟΛΟ (σε εκ.κιλά)
2006-2007	11.820,55	23.223,75	52.723,02
2007-2008	12.366	13.518,53	42.282,14
2008-2009	12.821,48	16.081,34	48.902,14
2009-2010	13.701	14.425,45	56.393,4
2010-2011	9.351,71	8.430,62	33.201,4

1.6 Στοιχεία πωλήσεων-εμπορία.

Μειωμένη κατά 650.000 HL είναι η παραγωγή οίνου (2011) συγκριτικά με το έτος 2010, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής. Αν συνυπολογισθεί ότι και τις δυο αυτές χρονιές η παραγωγή ήταν μειωμένη, τότε σε σύγκριση με τα κανονικά επίπεδα παραγωγής (2008) η μείωση

ανέρχεται σε 37%. Βασική αιτία της καθίζησης της παραγωγής ήταν ο περονόσπορος που έπληξε αρκετές περιοχές, αλλά εν μέρει και η απογοήτευση των αμπελουργών που λόγω των χαμηλών τιμών αποθαρρύνονται, αφήνοντας σε κάποιες περιπτώσεις τα αμπέλια ατρύγητα. Είναι ενδεικτικό μάλιστα, ότι και φέτος με την εξαιρετικά μειωμένη παραγωγή, οι τιμές σε πολλές ποικιλίες παρέμειναν στα περσινά επίπεδα, παρότι η σταφυλική παραγωγή που παρήχθη σε πολλές περιοχές προοιωνίζει ότι στις δεξαμενές οι οίνοι που ζυμώνονται θα έχουν αξιόλογους χαρακτήρες.

Μεγάλο πρόβλημα ωστόσο, παραμένει η έλλειψη ρευστότητας και ήδη η ανησυχία για την ομαλή λειτουργία της οινικής αγοράς μεγαλώνει, καθώς η άτοκη χρηματοδότηση που θα έδινε εν μέρει λύση στο πρόβλημα παραμένει σε εκκρεμότητα. Παράλληλα, η χρονική επέκταση των πιστώσεων (σε αντικατάσταση επιταγών) έχει εξελιχθεί σε βραχνά, όχι μόνο της οινικής αλλά συνολικά της εγχώριας αγοράς με επιπτώσεις σε όλο το φάσμα των συναλλαγών του τομέα και ειδικά στους αμπελουργούς στους οποίους οφείλονται σε αρκετές περιπτώσεις ποσά από συγκομιδές προηγούμενων ετών. Αυτό έχει ως συνέπεια οι τελευταίοι, να μην είναι σε θέση να προμηθευτούν εφόδια για τις απαραίτητες καλλιεργητικές φροντίδες. Αλλά και σε επίπεδο επιχειρήσεων, η ασφυξία ρευστότητας τις ωθεί σε δραστική μείωση λειτουργικών δαπανών.

Πλήθος περιπτώσεων που υποδηλώνουν την προβληματική κατάσταση της αγοράς σταφυλιών και στην Βόρειο Ελλάδα, αφού στο μεγαλύτερο ποσοστό στις αμπελουργικές περιοχές παρά την ισχνή συνολική προσφορά, οι τιμές των σταφυλιών έμειναν στα επίπεδα του έτους 2010. Είναι χαρακτηριστικό ότι η υψηλή ζήτηση λευκών σταφυλιών τις τελευταίες μέρες του τρύγου έφτασε κατά περίπτωση ως και 0,35 ευρώ, όταν η ποικιλία Σαββατιανό των 800 κιλών το στρέμμα, πληρωνόταν στα 0,25 ευρώ το κιλό (Αμπελοοινικά Νέα, τεύχος Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΠ

Τα τελευταία χρόνια, η προβολή και προώθηση της Ελληνικής Μεσογειακής Διατροφής αποτελεί κεντρική προτεραιότητα τόσο της ευρωπαϊκής όσο και της εγχώριας πολιτικής, την οποία στηρίζουν οι αρμόδιοι φορείς ως συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας στο παγκόσμιο οικονομικό και εξαγωγικό περιβάλλον. Η ελληνική γεωργία καλείται να λειτουργήσει μέσα σε ένα άκρως ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, με αυξημένες υποχρεώσεις σε ό,τι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια των τροφίμων, την προστασία της ανθρώπινης υγείας, τον αθέμιτο ανταγωνισμό, τις ελληνοποιήσεις φθηνών εισαγόμενων προϊόντων.

Ως εκ τούτου, η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία αποτελεί τον πυρήνα της στρατηγικής πολλών περιοχών της χώρας για την ενίσχυση της αγροτικής οικονομίας. Η διεθνής αρνητική οικονομική συγκυρία, η οποία επηρεάζει τον αγροτικό τομέα σημαντικά, είναι δυνατόν να ανατραπεί, από πλευράς παραγωγών με την ενεργοποίηση κατάλληλων στρατηγικών προώθησης, που υλοποιούνται δυναμικά, με συνέπεια, συνέχεια και προσανατολισμό.

Αναφορικά με τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, κάθε ομάδα παραγωγών που επιθυμεί να υποβάλει αίτηση κατοχύρωσης ΠΟΠ ή ΠΓΕ, οφείλει καταρχήν να αποδείξει ότι η προτεινόμενη ονομασία ανταποκρίνεται στους ορισμούς που αναφέρονται στο άρθρο 2 του κανονισμού 510/06. Αίτηση κατοχύρωσης ΠΟΠ ή ΠΓΕ θα μπορούσε να κατατεθεί υπό προϋποθέσεις από ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο (όταν στην περιοχή είναι ο μοναδικός που χρησιμοποιεί τη συγκεκριμένη ονομασία και όταν δεν απαγορεύει τη χρήση της σε όσους τηρούν τις προδιαγραφές παραγωγής του προϊόντος).

Τέλος, κάθε απόπειρα κατοχύρωσης θα πρέπει να συνοδεύεται και από αντίστοιχες προσπάθειες προώθησης του προϊόντος. Προϊόντα περιθωριακά, όπως σύγκλινο Μάνης,

χαλβάς Φαρσάλων κ.τ.λ. τα οποία επί σειρά ετών παρασκευάζονται χωρίς προδιαγραφές, δεσμεύσεις, έλεγχο κ.τ.λ. και τα οποία αντιμετωπίζουν πρόβλημα εμπορίας ή τιμής δεν θα πρέπει να καταστούν αντικείμενο προστασίας, διότι είναι πιθανότερο να αποθαρρυνθούν κι αυτοί που ήδη χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο όνομα ,χωρίς καμία προϋπόθεση. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι τα ΠΟΠ και ΠΓΕ δεσμεύουν την ονομασία ή τη γεωγραφική ένδειξη του τόπου ή της περιοχής και επομένως δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από παραγωγούς που δεν τηρούν όλες τις δεσμεύσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας (π.χ. έγκριση παραγωγής, υπαγωγή σε σύστημα ελέγχου, ορθή επισήμανση κ.ά.), παρόλο που βρίσκονται εντός γεωγραφικής ζώνης.

Συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο μέρος της εργασίας, ως «Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης - ΠΟΠ» νοείται το όνομα μιας περιοχής ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που α) κατάγεται από αυτήν την περιοχή το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα, β) του οποίου η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στο γεωγραφικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει τους φυσικούς και ανθρώπινους παράγοντες και γ) του οποίου η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία λαμβάνουν χώρα στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή.

Δηλαδή, η ονομασία που θα επιλεγεί θα πρέπει να συνοδεύεται από το όνομα της περιοχής ή του τόπου (τοπωνύμιο), το οποίο υποδηλώνει την καταγωγή του προϊόντος και που δεν διαφοροποιείται σημαντικά από την οριοθετημένη γεωγραφική ζώνη παραγωγής του προϊόντος (π.χ. όχι μανταρίνια Χίου που να παράγονται σε όλα τα νησιά του Αιγαίου ή μανταρίνια Κυκλάδων που να παράγονται μόνο στην Άνδρο ή ακόμα και εκτός Κυκλάδων). Στην ελληνική πραγματικότητα είναι πρακτικά αδύνατο να καταχωριστεί ονομασία προϊόντος που να συνοδεύεται από την ονομασία Ελλάδα: πορτοκάλια Ελλάδας. Να τονιστεί ότι ως ΠΟΠ μπορεί να καταχωριστεί κάποια παραδοσιακή ονομασία (π.χ. φέτα, κασέρι), παρόλο που δεν συνοδεύεται από όνομα περιοχής ή τόπου (π.χ. κασέρι Θεσσαλίας).

Σε κάθε περίπτωση, το δυσκολότερο σημείο στη δημιουργία του φακέλου είναι να τεκμηριωθεί το συγκεκριμένο σημείο ότι δηλαδή, το προϊόν έχει ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά τα οποία το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα ομοειδή προϊόντα που αναφέρονται στην καταγωγή του. Πρέπει να αποδειχτεί ότι η ιδιαιτερότητα του προϊόντος προέρχεται από το έδαφος, το κλίμα, τους ανέμους, τη γειτνίαση με θάλασσα ή ορεινούς όγκους κτλ. Το σύνολο ή μέρος αυτών των παραγόντων είναι στοιχεία της καταγωγής του (τόπου παραγωγής) και μάλιστα κάποια απ' αυτά έχουν επίδραση στην καλλιεργητική πρακτική (π.χ. αμπέλι Σαντορίνης). Ο ανθρώπινος παράγοντας (π.χ. η παράδοση, η λαογραφία, η ιστορία της περιοχής, οι εμπορικές συναλλαγές, η κατανάλωση) είναι δυνατό να στοιχειοθετήσουν την ιδιαιτερότητα του προϊόντος και τη σημασία του για το συγκεκριμένο τόπο.

Ο δεσμός μεταξύ προϊόντος και προέλευσης στα ΠΟΠ είναι πολύ ισχυρός και ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στο γεγονός ότι ο κανονισμός δεν αναφέρεται στη συσκευασία του προϊόντος, η οποία μπορεί να γίνει παντού (και εκτός χώρας). Αυτό γίνεται για να μην εισέρχονται περιορισμοί στη διακίνηση των προϊόντων και προκαλούνται αθέμιτος ανταγωνισμός ή υπερπροστατευτισμός κάποιων προϊόντων ή περιοχών. Άλλωστε, οι παραπάνω αρχές είναι από τις βασικές της Ε.Ε. Θα μπορούσε ενδεχομένως να ζητηθεί από την αιτούσα ομάδα η συσκευασία εντός ζώνης, επικαλούμενοι λόγους ποιότητας, αυτοελέγχου, τεχνογνωσίας, ελεγκτικού συστήματος κτλ. Γενικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι πολύ προσεκτική στο συγκεκριμένο όρο και απαιτεί πολύ ισχυρή τεκμηρίωση, γιατί ακριβώς τον θεωρεί ως έναν έμμεσο τρόπο για να αποκλειστούν πιθανοί ανταγωνιστές. Απεναντίας, οι διαδικασίες της παραγωγής της πρώτης ύλης, μεταποίησης και επεξεργασίας του προϊόντος γίνονται υποχρεωτικά εντός της ζώνης. Υπενθυμίζεται ότι ως «Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη - ΠΓΕ» νοείται το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο α) χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που κατάγεται από αυτήν την περιοχή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα. β) του οποίου μία συγκεκριμένη

ποιότητα, η φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό μπορούν να αποδοθούν στη γεωγραφική αυτή καταγωγή και γ) γίνεται εκεί η παραγωγή ή/και μεταποίηση ή/και η επεξεργασία.

Στα ΠΓΕ δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν παραδοσιακές ονομασίες, οπότε χρησιμοποιούνται μόνο γεωγραφικές ενδείξεις (όνομα περιοχής, τόπου, χώρας - όχι για την Ελλάδα) καθώς στα ΠΓΕ εισέρχεται και ο παράγοντας φήμης ενός προϊόντος, κάτι που δεν υπάρχει στα ΠΟΠ. Επιπλέον, ο ορισμός τονίζει τη φράση «μπορούν να αποδοθούν», ενώ στα ΠΟΠ ισχύει το «οφείλονται ουσιαστικά ή αποκλειστικά». Το σημείο αυτό ερμηνεύεται ότι ο δεσμός μεταξύ της ποιότητας, της φήμης ή των χαρακτηριστικών του προϊόντος και της καταγωγής του είναι πιο χαλαρός στο ΠΓΕ. Δηλαδή, οι αποδείξεις για τα ΠΓΕ πρακτικά μπορούν να αφορούν τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, ενώ για τα ΠΟΠ πρακτικά πρέπει να βρεθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά που να αφορούν τα προπολεμικά χρόνια.

Σε αντίθεση με τα ΠΟΠ, στην περίπτωση των ΠΓΕ αρκεί να πραγματοποιείται εντός της οριοθετημένης ζώνης μόνο μία από τις δραστηριότητες της παραγωγής της πρώτης ύλης ή της μεταποίησης ή της επεξεργασίας του προϊόντος (π.χ. το παξιμάδι Κρήτης μεταποιείται στην Κρήτη, αλλά το σιτάρι προέρχεται εκτός Κρήτης) και σε αντιστοιχία με τα ΠΟΠ. Η συσκευασία ενός ΠΓΕ μπορεί να πραγματοποιείται και εκτός ζώνης, εκτός και αν η αιτούσα ομάδα αιτηθεί διαφορετικά και το τεκμηριώσει επαρκώς. Ειδικά για τα ΠΓΕ, η αίτηση πρέπει σαφώς να υποδεικνύει: σε ποια προδιαγραφή βασίζεται η καταχώρηση του (ειδική ποιότητα, φήμη ή άλλα χαρακτηριστικά που οφείλονται στην προέλευση του).

Σε κάθε περίπτωση, σκοπός των ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι η προστασία ονομασιών και γεωγραφικών ενδείξεων και όχι η προστασία επιχειρήσεων ή συνεταιρισμών και ούτε καν του προϊόντος. Αυτό πρέπει να αντανakλάται στις προδιαγραφές του προϊόντος για να μην θεωρηθεί ότι γίνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να ευνοούν μονοπωλιακές καταστάσεις. Πέραν της τήρησης του ορισμού, πρέπει η αιτούσα ομάδα να καταθέσει φάκελο που να είναι σύμφωνος με το άρθρο 4 του κανονισμού. Η αιτούσα ομάδα οφείλει να αποστείλει αίτηση καταχώρησης ονομασίας και να συντάξει φάκελο που να καθορίζει τις προδιαγραφές του προϊόντος.

Κάθε επιχειρηματίας που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει την Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης ή την Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη στην ετικέτα του προϊόντος μπορεί να το κάνει, αρκεί να τηρεί τις προδιαγραφές που έχει θέσει η αιτούσα ομάδα και να υπόκειται σε σύστημα ελέγχου. Φυσικά, η κυριότερη προϋπόθεση είναι η οριοθετημένη γεωγραφική ζώνη παραγωγής του προϊόντος. Μετά από έγκριση από τον ελεγκτικό μηχανισμό κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να χρησιμοποιήσει την ΠΟΠ ή ΠΓΕ τις ενδείξεις και το εθνικό ή Κοινοτικό σήμα (δικαιούχος χρήσης ΠΟΠ ή ΠΓΕ). Οι προδιαγραφές του προϊόντος περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα: α) όνομα, β) περιγραφή, γ) οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή, δ) απόδειξη προέλευσης (ιχνηλασιμότητα), ε) μέθοδο παραγωγής, στ) δεσμό ζ) φορείς έλεγχου η) επισήμανση, θ) τυχόν άλλες απαιτήσεις της νομοθεσίας. Αναλυτικότερα, το όνομα είναι αυτό το οποίο ζητείται να προστατευτεί είτε ως ονομασία προέλευσης, είτε ως γεωγραφική ένδειξη.

Το όνομα δεν μπορεί να έρχεται σε σύγκρουση με εμπορικό σήμα, ακόμα και στην περίπτωση που το τελευταίο περιέχει τοπωνύμιο (π.χ. μέλι Αττική, γραβιέρα Δωδώνη). Διότι θεωρείται ότι προσπαθεί να επωφεληθεί από τη φήμη του εμπορικού σήματος. Επίσης, δεν μπορεί να καταχωριστεί ονομασία ποικιλίας φυτών ή φυλής ζώων, κυρίως στην περίπτωση που η φυλή ή η ποικιλία χρησιμοποιείται και εκτός περιοχής (π.χ. αρνί Χίου, Κορινθιακή σταφίδα Ζακύνθου). Πάντως, παρόλο που έχουν προστατευτεί φυτικές ποικιλίες (π.χ. φιστίκι Αίγινας) καλό να αποφεύγεται παρόμοια κατάσταση. Ονομασίες που είναι μερικώς ομώνυμες με ποικιλίες φυτών ή ζώων μπορούν να προστατευτούν (π.χ. κονσερβολιά Αμφίσσης). Επιπλέον, θα μπορούσε να προστατευτεί ονομασία και σε γλώσσα άλλης της ελληνικής, εφόσον αποδειχτεί ότι η γλώσσα και η συγκεκριμένη ονομασία χρησιμοποιούταν στην περιοχή (π.χ. φέτα). Τα ελληνικά ονόματα πρέπει να συνοδεύονται από τη λατινική γραφή τους, η οποία όμως είναι ο τρόπος προφοράς και όχι μετάφραση (π.χ. portokali Χίου όχι oranges Χίου). Το όνομα για το οποίο απαιτείται προστασία και αυτό το οποίο θα καταχωριστεί στο Κοινοτικό μητρώο πρέπει να είναι αυτό που πραγματικά χρησιμοποιείται και όχι μια τεχνητή ονομασία που χρησιμοποιείται πρόσφατα.

Τέλος ονομασίες που θεωρούνται γενικές (*genericnames*) δεν προστατεύονται (π.χ. γραβιέρα, edam, camambert κτλ.), όπως και λέξεις: πορτοκάλια, μανταρίνια. Τυρί κ.α.

Για το λόγο ότι οι συγκεκριμένοι Κοινοτικοί κανονισμοί προστατεύουν ονόματα, η επιλογή της ονομασίας ή της γεωγραφικής ένδειξης είναι θεμελιώδους σημασίας. Περιέχει τους φυσικούς παράγοντες του προϊόντος (σχήμα, χρώμα, βάρος κτλ), χημικούς (υγρασία, λίπος κτλ.), μικροβιολογικούς (μικροβιακοί πληθυσμοί), βιολογικοί (φυλή ζώων, ποικιλία φυτών κτλ), οργανοληπτικά χαρακτηριστικά (χρώμα, γεύση, άρωμα κτλ.). Σκοπός είναι να αποδειχθεί η ιδιαιτερότητα και η μοναδικότητα του προϊόντος και να φανούν τα σημεία διαφοροποίησής του σε σχέση με τα υπόλοιπα ομοειδή προϊόντα καθώς και να αναδειχθεί ο τρόπος παρουσιάσής του.

Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους είναι ότι από τη στιγμή που εγκριθούν οι προδιαγραφές του προϊόντος, αυτές είναι δεσμευτικές και πρέπει να τηρούνται από όλους. Για το λόγο αυτό χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη μέθοδο παραγωγής ώστε να μην περιγράφονται καταστάσεις που δεν μπορεί να ισχύουν. Ο αιτών παρέχει πληροφορίες στον τρόπο όπου η οριοθετημένη γεωγραφική ζώνη παραγωγής του προϊόντος (προέλευση) επηρεάζει το τελικό προϊόν και εξηγεί γιατί το προϊόν συνδέεται με τη συγκεκριμένη περιοχή προέλευσης και όχι με κάποια άλλη. Δίνεται έμφαση στο γεωγραφικό περιβάλλον και στις τοπικές συνθήκες παραγωγής.

Κάθε ιδιαιτερότητα στις γεωγραφικές και κλιματολογικές συνθήκες οι οποίες επιδρούν στον τρόπο παραγωγής του προϊόντος και την τελική ποιότητά του, καθώς και σε ιδιαίτερες τοπικές και παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής. οι οποίες αναπτύχθηκαν στην περιοχή λόγω ακριβώς της ιδιαιτερότητας του γεωγραφικού περιβάλλοντος, πρέπει να τονίζονται. Σε πολλές περιπτώσεις, στοιχεία που αφορούν την κατανάλωση του προϊόντος, το ρόλο του στη διατροφή των κατοίκων της περιοχής, το εμπόριο του προϊόντος, παίζουν σημαντικό ρόλο στα ΠΓΕ (Ιακωβίδου, 2004).

Ο φάκελος πρέπει να δηλώνει σαφώς αν η αίτηση κατοχύρωσης μιας γεωγραφικής ένδειξης βασίζεται σε ειδική ποιότητα, φήμη ή άλλα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην περιοχή παραγωγής. Στην πράξη, πέρα από περιγραφή του εδάφους και του κλίματος και τυχόν διαφορές στον τρόπο παραγωγής του προϊόντος, ο φάκελος πρέπει να περιέχει βιβλιογραφικά δεδομένα σχετικά με το προϊόν. Τα δεδομένα αυτά μπορεί να προέρχονται από λεξικά, εγκυκλοπαίδειες, βιβλία, εικόνες, αγγεία, ζωγραφιές κ.α. Οι περιηγητές έχουν συνήθως αρκετές πληροφορίες που αφορούν τις συνθήκες των κατοίκων μιας περιοχής καθώς και εμπορικά ή οικονομικά δεδομένα.

Πηγή πληροφοριών μπορούν να αποτελέσουν ακόμα και τα δημοτικά τραγούδια. Βοηθητικά στοιχεία αποτελούν τιμολόγια, προικοσύμφωνα κ.α. Οι αναφορές αυτές θα πρέπει να υπάρχουν και για το συγκεκριμένο όνομα για το οποίο αιτείται προστασία και όχι μόνο γενική αναφορά στην καλλιέργεια ενός φυτού ή ενός ζώου. Δηλαδή για ένα τυρί, χρειάζεται να υπάρχει καταγεγραμμένη η ονομασία του τυριού και δεν αρκούν γενικές αναφορές στην εκτροφή των ζώων. Σε κάθε περίπτωση, τα ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι προαιρετικά πιστοποιούμενα προϊόντα καθώς η παραγωγή τέτοιων προϊόντων δεν είναι υποχρεωτική, τα παράγει μόνο όποιος θέλει. Οπότε, αυτομάτως κάθε ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας πρέπει να ενταχθεί σε σύστημα ελέγχου. Στη χώρα μας, το σύστημα ελέγχου είναι δημόσιο και ασκείται από την οικεία Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και τον ΟΠΕΓΕΠ. Στην αίτηση καταχώρησης αναγράφονται τα πλήρη στοιχεία επικοινωνίας, ενώ αναφορικά με την επισήμανση, μπορεί εδώ να γραφτεί κάποιο ειδικό σήμα που θα έχει η αιτούσα ομάδα, τυχόν εθνικό σήμα της χώρας κτλ. Στην ετικέτα του προϊόντος πέρα από την ονομασία, την ένδειξη ΠΟΠ ή ΠΓΕ και τυχόν άλλα σήματα (ευρωπαϊκό λογότυπο εθνικό σήμα ή σήμα ομάδας) μπορεί να αναγράφεται και το όνομα του προϊόντος σε οποιαδήποτε γλώσσα (μετάφραση της ονομασίας).

Επίσης, με απόφαση του κράτους - μέλους μπορεί να αναγράφεται στην ετικέτα του προϊόντος ο Οργανισμός Ελέγχου, κάτι που δεν ισχύει σήμερα στη χώρα μας. Τις παραπάνω προδιαγραφές τις θέτει η αιτούσα ομάδα και πρέπει να τηρούνται από όλους όσοι επιθυμούν την παραγωγή, μεταποίηση, επεξεργασία και συσκευασία του,

ανεξαρτήτως αν ανήκουν ή όχι στην αρχική αιτούσα ομάδα. Οι προδιαγραφές αυτές δεν πρέπει να γίνονται με μοναδικό σκοπό την ευκολία κατοχύρωσης της ονομασίας, θέτοντας προδιαγραφές οι οποίες είναι αδύνατο να τηρηθούν. Από την άλλη πρέπει να έχουν θεσπιστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να διαφοροποιούν το προϊόν από τα υπόλοιπα ομοειδή, χωρίς όμως να προκαλούν τεχνητά εμπόδια στην παραγωγή του. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι προδιαγραφές είναι τόσο ανελαστικές, όπου το προϊόν είναι πρακτικά αδύνατο να παραχθεί με το συγκεκριμένο τρόπο, κάτι το οποίο προκαλεί πολλά προβλήματα, αφού κατ' ουσία φαίνεται όλοι να παρανομούν. Υπάρχουν παραδείγματα ΠΟΠ και ΠΓΕ όπου η θέσπιση και μόνο των προδιαγραφών συνέβαλλε τόσο αποφασιστικά στην τυποποίηση του προϊόντος, ώστε δόθηκε μεγάλη ώθηση στην παραγωγή και εμπορία-προώθηση του προϊόντος. Σημειώνεται, ότι στο άμεσο μέλλον τα έντυπα υποβολής των αιτήσεων θα τυποποιηθούν και θα καθοριστούν με εφαρμοστικούς κανονισμούς της Επιτροπής. Έτσι, το ενιαίο έγγραφο, που αντικαθιστά το συνοπτικό δελτίο, θα έχει καθορισμένη μορφή όπως και οι προδιαγραφές του προϊόντος που θα δημοσιεύονται καθώς και η αίτηση.

Οι καταχωρημένες ονομασίες για τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ προστατεύονται από οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση εμπορική χρήση για προϊόντα τα οποία δεν παράγονται σύμφωνα με τις ειδικές προδιαγραφές που έχει κάθε προϊόν καθώς επίσης και από κάθε αντιποίηση, απομίμηση, υπαινιγμό, ψευδή ή απατηλή ένδειξη όσον αφορά την προέλευση, καταγωγή ή φύση του προϊόντος και από κάθε άλλη πρακτική ικανή να παραπληροφορήσει το κοινό σχετικά με την πραγματική καταγωγή του προϊόντος. Επομένως, τα προϊόντα αυτά πρέπει να φέρουν την ορθή επισήμανση ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμα. Δεν επιτρέπεται να κυκλοφορούν στο εμπόριο προϊόντα τα οποία χρησιμοποιούν ονομασίες προέλευσης ή γεωγραφικές ενδείξεις χωρίς να συνοδεύονται από τον χαρακτηρισμό ΠΟΠ ή ΠΓΕ, αντιστοίχως. Για έναν ακόμη λόγο η θέσπιση των προδιαγραφών είναι θεμελιώδους σημασίας, γιατί από τη στιγμή που ένα όνομα προστατεύεται, απαγορεύεται η χρήση του για οποιονδήποτε δεν τηρεί τις θεσμοθετημένες προδιαγραφές του προϊόντος (οι οποίες είναι πλέον Κοινοτική νομοθεσία), ασχέτως αν δεν ψεύδεται ως προς την προέλευση του.

Σε κάθε περίπτωση, αν το προϊόν δεν σέβεται το σύνολο των προδιαγραφών (περιοχή παράγωγης, ονομασία, μέθοδο παραγωγής, επισήμανση συσκευασία, απόδειξη προέλευσης, περιγραφή, σύστημα ελέγχου), ανεξαρτήτως αν η ονομασία συνοδεύεται ή όχι από την ένδειξη ΠΟΠ ή ΠΓΕ (Πασαλίδου, 2003, Ιακωβίδου, 2004). Διότι, το καθεστώς αυτό προστατεύει ονομασίες. Δηλαδή, για έναν ακόμη λόγο χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη θέσπιση των προδιαγραφών, για να μην βγει η πλειοψηφία των επιχειρηματιών εκτός νομικού πλαισίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας ο όρος σήμανσης που προσδιορίζει την ταυτότητα του προϊόντος είναι πάρα πολύ σημαντικός. Βέβαια ο όρος αυτός έχει εμπλουτιστεί με τα ΠΟΠ και ΠΓΕ (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης και Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης) όπου σύμφωνα με αυτούς είναι επωφελούμενοι και παραγωγοί και καταναλωτές. Αυτό γίνεται καθώς ο παραγωγός οριοθετεί κάποια συγκεκριμένη τιμή για το προϊόν του ανεξαρτήτως από πτώσεις τιμών σε άλλα ομοειδή και από την άλλη ο καταναλωτής ο οποίος εξασφαλίζει την ποιότητα του προϊόντος που αγοράζει

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που απασχολούν τους παραγωγούς είναι η διάθεση των προϊόντων τους στην αγορά. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι οίνοι ΠΟΠ. Στο νομό Ημαθίας κυριαρχούν οι οίνοι της περιοχής Ναούσης, στο νομό Πέλλας τα Γιαννιτσά ενώ ιδιαίτερη σημασία έχουν και οίνοι Γουμένισσας στο νομό Κιλκίς. Σημαντικό βέβαια είναι το γεγονός ότι υπάρχει μια πτώση παραγωγής κρασιών λόγω αυξημένης τιμής σταφυλιών.

Τέλος πυρήνα της στρατηγικής πολλών περιοχών της χώρας για την ενίσχυση της αγροτικής οικονομίας είναι η προστιθέμενη αξία της παραγωγής ποιοτικών προϊόντων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Επεξηγήσεις όρων

Αθήρι: Λευκό σταφύλι ευρέως διαδεδομένο στα νησιά του νότιου Αιγαίου και τη Χαλκιδική. Τα κρασιά του εμφανίζονται με λεπτό άρωμα λεμονιού και πλούτο γεύσης.

Ασύρτικο: Το κυρίαρχο σταφύλι της Σαντορίνης που έχει μεταναστεύσει με επιτυχία στη Χαλκιδική, την Επανομή, τη Δράμα, το Παγγαίο και την Πελοπόννησο. Λευκό, διατηρεί αρκετά υψηλή οξύτητα, ακόμη και στην πλήρη ωρίμανσή του.

Κρασάτο: Ερυθρό σταφύλι που καλλιεργείται αποκλειστικά στη Ραψάνη και συμμετέχει στη σύνθεση του κρασιού της.

Λημνιό: Ερυθρό σταφύλι, αυτόχθον της Λήμνου, με ρίζες που φτάνουν στην αρχαιότητα. Η Λημνία άμπελος που τα κρασιά της εξυμνεί ο Πολυδεύκης, σήμερα, εκτός από το νησί, καλλιεργείται και στη Βόρεια Ελλάδα.

Μαλαγουζιά: Φίνα λευκή ποικιλία που μας χαρίζει πλούσια και αρωματικά κρασιά.

Μοσχόμαυρο: Ερυθρή αρωματική ποικιλία που συναντάμε στο νομό Κοζάνης.

Νεγκόσκα: Ερυθρό σταφύλι που καλλιεργείται αποκλειστικά στη Γουμένισσα. Συμμετέχει στην ποικιλιακή σύνθεση του κρασιού, προσφέροντας χρώμα, φρούτο, αλκοολικό τίτλο και μειώνοντας την οξύτητά του.

Ξινόμαυρο: Η εκλεκτή ερυθρή ποικιλία της βόρειας Ελλάδας. Καλά εγκλιματισμένη στα ηπειρωτικά κλίματα, καλλιεργείται σε περισσότερες περιοχές από οποιαδήποτε άλλη ποικιλία στην Ελλάδα. Τα σταφύλια της έχουν χαρακτηριστική όξινη γεύση

Ροδίτης: Τη βρίσκουμε σχεδόν σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Όταν καλλιεργηθεί και οινοποιηθεί προσεκτικά, μας δίνει ελαφριά και ευκολόπιστα κρασιά με όμορφο φρούτο

Σταυρωτό: Ερυθρό σταφύλι που καλλιεργείται αποκλειστικά στη Ραψάνη και συμμετέχει στη σύνθεση του τοπικού κρασιού

Οίνοι Ονομασίας Προελεύσεως: Παράγονται σε συγκεκριμένες περιοχές, των οποίων το όνομα φέρουν στην ετικέτα τους. Ο νομοθέτης έχει καθορίσει, τις ποικιλίες αμπέλου από τις οποίες παράγονται τα συγκεκριμένα κρασιά, τις συνθήκες καλλιέργειας για την καλή ωρίμανση των σταφυλιών, τους τρόπους οινοποίησης έτσι ώστε να παρουσιάζουν τυπικό χαρακτήρα. Τα ελληνικά κρασιά με Ονομασία Προελεύσεως διακρίνονται σε Οίνους Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας (Ο.Π.Α.Π.) και Οίνους Ονομασίας Προελεύσεως Ελεγχόμενης (Ο.Π.Ε.) Στην Ελλάδα παράγονται 27 οίνοι Ονομασίας Προελεύσεως εκ των οποίων οι 19 είναι Ο.Π.Α.Π. και οι υπόλοιποι Ο.Π.Ε.

Πίνακας 1.1: Κατάλογος προϊόντων.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (ΠΟΠ) & ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΔΕΙΞΗΣ (ΠΓΕ) Στα πλαίσια του Καν. (ΕΟΚ) αριθ. 510/06 του Συμβουλίου		
ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1. ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ		
Βιάννος Ηρακλείου Κρήτης	ΠΟΠ	379576 / 23-08-1993 (ΦΕΚ 677/2-09-93)
Λυγουριό Ασκληπιείου	ΠΟΠ	440327 / 15-11-1993 (ΦΕΚ 871/26-11-93)
Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνης Κρήτης	ΠΟΠ	415116 / 28-09-1993 (ΦΕΚ 769/30-09-93)
Κροκεές Λακωνίας	ΠΟΠ	317738 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 24/18-01-94)
Πέτρινα Λακωνίας	ΠΟΠ	317714 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
Κρανίδι Αργολίδας	ΠΟΠ	315790 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
Πεζά Ηρακλείου Κρήτης	ΠΟΠ	371573 / 19-07-1993 (ΦΕΚ 574/2-08-93)
Αρχάνες Ηρακλείου Κρήτης	ΠΟΠ	371575 / 19-07-1993 (ΦΕΚ 575/2-08-93)
Λακωνία	ΠΓΕ	444282 / 23-12-1993 (ΦΕΚ 955/31-12-93)
Χανιά Κρήτης	ΠΓΕ	379563 / 20-08-1993 (ΦΕΚ 821/7-10-93)
Κεφαλονιά	ΠΓΕ	315782 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
Ολυμπία	ΠΓΕ	392926 / 31-08-1993 (ΦΕΚ 745/27-09-93)

Λέσβος ή Μυτιλήνη	ΠΓΕ	371579 / 19-07-1993 (ΦΕΚ 575/2-08-93)
Πρέβεζα	ΠΓΕ	440329 / 15-11-1993 (ΦΕΚ 871/26-11-93)
Ρόδος	ΠΓΕ	315783 /14-01-1994 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
Θάσος	ΠΓΕ	440305 / 11-11-1993 (ΦΕΚ 871/26-11-93)
Καλαμάτα	ΠΟΠ	379567 / 20-08-1993 (ΦΕΚ 821/7-10-93)
Κολυμβάρι Χανίων Κρήτης	ΠΟΠ	371571 / 19-07-1993 (ΦΕΚ 574/2-08-93)
Σητεία Λασιθίου Κρήτης	ΠΟΠ	440339 / 18-11-1993 (ΦΕΚ 878/6-12-93)
Αποκορώνας Χανίων Κρήτης	ΠΟΠ	440338 / 18-11-1993 (ΦΕΚ 878/6-12-93)
Σάμος	ΠΓΕ	371572 / 19-07-1993 (ΦΕΚ 574/2-08-93)
Ζάκυνθος	ΠΓΕ	379565 / 20-08-1993 (ΦΕΚ 669/2-09-93)
Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Θραψανό	ΠΟΠ	C241 / 2001 σελ. 12
Φοινίκι Λακωνίας	ΠΟΠ	C180 / 2001 σελ. 10
Άγιος Ματθαίος	ΠΓΕ	C321 / 2003 σελ. 43
Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Τροιζηνία	ΠΟΠ	C128 / 2006 σελ. 11
Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Σέλινο Κρήτης	ΠΟΠ	C232 / 2009 σελ. 27 (L118/2010 σελ.8)

ΕΛΙΕΣ			
1	Ελιά Καλαμάτας	ΠΟΠ	440304 / 11-11-1993 (ΦΕΚ 871/26-11-93)
2	Κονσερβολιά Αμφίσσης	ΠΟΠ	317746 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 24/18-01-94)
3	Κονσερβολιά Άρτας	ΠΓΕ	317713 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
4	Κονσερβολιά Αταλάντης	ΠΟΠ	317740 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 24/18-01-94)
5	Κονσερβολιά Ροβίων	ΠΟΠ	319102 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94)
6	Κονσερβολιά Στυλίδας	ΠΟΠ	317748 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 1725 / 28-8-2008)
7	Θρούμπα Θάσου	ΠΟΠ	315781 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 15/14-01-94) 290826/18-08-2010 (ΦΕΚ 1368/02-09-2010)
8	Θρούμπα Χίου	ΠΟΠ	315800 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
9	Θρούμπα Αμπαδιάς Ρεθύμνης Κρήτης	ΠΟΠ	444281 / 23-12-1993 (ΦΕΚ 955/31-12-93)
10	Κονσερβολιά Πηλίου Βόλου	ΠΟΠ	317712 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΤΟΠΟΪΙΑΣ – ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ			
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Κρητικό Παξιμάδι	ΠΓΕ	

ΤΥΡΙΑ			
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Ανεβατό	ΠΟΠ	313060 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 24/18.01.94)
2	Γαλοτύρι	ΠΟΠ	313031 / 11-01-1994 (ΦΕΚ 8/11-01-94)
3	Γραβιέρα Αγράφων	ΠΟΠ	313045 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
4	Γραβιέρα Κρήτης	ΠΟΠ	313047 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
5	Γραβιέρα Νάξου	ΠΟΠ	313071 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 23/18-01-94) & 318849/21-8-2008 (ΦΕΚ 1725/28-8-2008)
6	Καλαθάκι Λήμνου	ΠΟΠ	313044 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
7	Κασέρι	ΠΟΠ	313027 / 11-01-1994 (ΦΕΚ 8/11-01-94)
8	Κατίκι Δομοκού	ΠΟΠ	313048 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
9	Κεφαλογραβιέρα	ΠΟΠ	313032 / 11-01-1994 (ΦΕΚ 8/11-01-94)
10	Κοπανιστή	ΠΟΠ	313046 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
11	Λαδοτύρι Μυτιλήνης	ΠΟΠ	313058/17-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94)
12	Μανούρι	ΠΟΠ	313028 / 11-01-1994 (ΦΕΚ 8/11-01-94)
13	Μετσοβόνη	ΠΟΠ	313070 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 23/18-01-94)
14	Μπάτζος	ΠΟΠ	313057/17-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94)
15	Ξυνομυζήθρα Κρήτης	ΠΟΠ	313051 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 18/14-01-94)

16	Πηχτόγαλο Χανίων	ΠΟΠ	313062 / 17-01-1994 (ΦΕΚ 24/18.01.94)
17	Σαν Μιχάλη	ΠΟΠ	313069 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 23/18-01-94)
18	Φέτα	ΠΟΠ	313025 / 11-01-1994 (ΦΕΚ 8/11-01-1994)
19	Σφέλα	ΠΟΠ	313056/17-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94)
20	Φορμαέλλα Αράχωβας Παρνασσού	ΠΟΠ	313063/17-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94)
21	Ξύγαλο Σητείας ή Ξίγαλο Σητείας	ΠΟΠ	C312/2010 ΣΕΛ.25 (L200/2011 σελ.12)

ΦΡΟΥΤΑ – ΛΑΧΑΝΙΚΑ – ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ – ΟΣΠΡΙΑ			
A/A	ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώριση ς ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Ακτινίδιο Σπερχειού	ΠΟΠ	319101 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 296533/18-01-1995 (ΦΕΚ 58/31-01-95)
2	Κελυφωτόφυστίκι Φθιώτιδας	ΠΟΠ	317706 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 18/14-01-94)
3	ΚούμΚουάτ Κέρκυρας	ΠΓΕ	317718 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
4	Ξερά σύκα Κύμης	ΠΟΠ	313420 / 07-01-1994 (ΦΕΚ 6/11-01-94)
5	Μήλα Ζαγοράς Πηλίου	ΠΟΠ	315774 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
6	Τσακωνική μελιτζάνα Λεωνιδίου	ΠΟΠ	444266 / 16-12-1993 (ΦΕΚ 934/24-12-93)
7	Φυστίκι Μεγάρων	ΠΟΠ	317705/14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)

8	Φυστίκι Αίγινας	ΠΟΠ	317710 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 18/14-01-94)
9	Σύκα Βραβρώνας Μαρκοπούλου Μεσογείων	ΠΓΕ	317708 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 18/14-01-94)
10	Πορτοκάλια Μάλεμε Χανίων Κρήτης	ΠΟΠ	317716 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
11	Κεράσια τραγανά Ροδοχωρίου	ΠΟΠ	317729 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 23/18-01-94)
12	Μήλα Ντελίσιους Τριπόλεως Πιλαφά	ΠΟΠ	315778 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
13	Ροδάκινα Νάουσας	ΠΟΠ	317735 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 23/18-01-94)
14	Φασόλια γίγαντες ελέφαντες Κάτω Νευροκοπίου	ΠΓΕ	113 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94)
15	Φασόλια κοινά μεσόσπερμα Κάτω Νευροκοπίου	ΠΓΕ	114 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 301066/13-05-2009 (ΦΕΚ 1007 Β)
16	Φασόλια (γίγαντες ελέφαντες) Πρεσπών Φλώρινας	ΠΓΕ	112 / 18 - 01 - 1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 301066/13-05-2009 (ΦΕΚ 1007 Β)
17	Φασόλια (πλακέ μεγαλόσπερμα) Πρεσπών Φλώρινας	ΠΓΕ	111 / 18 - 01 - 1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 301067/13-05-2009 (ΦΕΚ 1007 Β)
18	Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα	ΠΟΠ	442597/22-11-1993 (ΦΕΚ 864/26-11-1993)
19	Πατάτα Κάτω Νευροκοπίου	ΠΓΕ	C166 / 2001 σελ.29
20	Ακτινίδιο Πιερίας	ΠΓΕ	C76 / 2002 σελ.7
21	Μήλο Καστοριάς	ΠΓΕ	C67 / 2002 σελ.28
22	Φασόλια Γίγαντες- Ελέφαντες Καστοριάς	ΠΓΕ	L203 / 2003 σελ.9
23	Σταφίδα Ζακύνθου	ΠΟΠ	C179/ 2007 σελ.19 (L141 / 2008 σελ.11)

24	Φάβα Σαντορίνης	ΠΟΠ	C179/ 2007 σελ.19 (L266 / 2010 σελ.54)
25	Φιρίκι Πηλίου	ΠΟΠ	C222/2010 σελ.9 (L110/2011 σελ.16)
26	Σταφίδα Ηλείας	ΠΓΕ	C233/2010 σελ.20 (L122/2011 σελ.65)
27	Πατάτα Νάξου	ΠΓΕ	C91/2011 σελ.15 (L319/2011 σελ.41)
ΨΑΡΙΑ ΜΑΛΑΚΙΑ ΝΩΠΑ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ			
A/A	ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Αυγοτάραχο Μεσολογγίου	ΠΟΠ	269858 / 05-01-1994 (ΦΕΚ 3/07-01-94)

ΑΛΛΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΪΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ			
A/A	ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Μέλι Ελάτης Μαινάλου Βανίλια	ΠΟΠ	313049 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
2	Αρνάκι Ελασσόνας	ΠΟΠ	C307/2010 σελ.24 (L195/2011 σελ.34)
3	Κασιικάκι Ελασσόνας	ΠΟΠ	C323/2010 σελ.31 (L260/2011 σελ.3)

ΓΟΜΕΣ - ΡΗΤΙΝΕΣ		
ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1. Τσίκλα Χίου	ΠΟΠ	317707 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
2. Μαστίχα Χίου	ΠΟΠ	317707 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)

ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ			
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Μαστιχέλαιο Χίου	ΠΟΠ	317707 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
ΑΛΛΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ			
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Κρόκος Κοζάνης	ΠΟΠ	C207 / 1998 σελ.2 (L 046/20.02.99)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Ανθοπούλου, Θ. (2004) Η ανάδειξη της αγροτικής κληρονομιάς και η καινοτομία ως στοιχεία της χωροτοπικής ανάπτυξης: η περίπτωση των ιδιότυπων αγροδιατροφικών προϊόντων στο:
Η ανάπτυξη σε μια πολυλειτουργική ύπαιθρο Αθήνα: Gutenberg
- Βάγιας, Ν. (2009) Δύο πολιτικές ποιότητας τροφίμων, μόνο μια διέξοδος για τα ελληνικά Γεωργικά προϊόντα στο: *Δρόμος των Αγροτών. Μάιος-Ιούνιος 2009*
- Δαουτόπουλος, Γ. (2005) *Τοπική Ανάπτυξη* Έκδοση Θεσσαλονίκη: Έκδοση Ιδίου
- ΕΝΟΑΒΕ (χ.χ.) Οι δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδος
Ανακτήσιμο από: <http://winesurveyor.weebly.com/uploads/1/6/1/1/1611267/enoabe.pdf>
- Ιακωβίδου, Ο. (2004) Οινικός Τουρισμός. Παράγοντες επιτυχίας και προοπτικές ανάπτυξής του. Εισήγηση στην ημερίδα με θέμα: Οίνος και Πολιτισμός 2004 ΕΝΟΑΒΕ 26/9/.2004 Νάουσα
- Καμενίδης, Χ. (2004) *Αγροτικό Μάρκετινγκ* Θεσσαλονίκη: ArtofText
- Νικολόπουλος, Τ. (2004) Χωρο-τοπική προστασία του περιβάλλοντος και ποιότητα των προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και ανταγωνιστική αγορά στο: *Η ανάπτυξη σε μια πολυλειτουργική ύπαιθρο* Αθήνα: Gutenberg
- Πασαλίδου, Σ. (2003) Ελληνικός οίνος και οινοτουρισμός: Δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδος. Μεταπτυχιακή Διατριβή, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σέμος, Α. (2010) Αγροτική Πολιτική-Πολιτική Αγροτικών Προϊόντων Θεσ/νίκη: Ζήτη

Σουφλερός, Ε. (2000) Οινολογία, Επιστήμη και Τεχνογνωσία. Εκδόσεις Σταμούλη

Τσιφόρος, Ι. (2012) Επιλογές και Προτεραιότητες για την ανάπτυξη συνεργειών στην αγροτική ύπαιθρο Εισήγηση στο συνέδριο: Διασταύρωση διατροφικών πολιτισμών 6/2/2012 Αθήνα HORECA

Bessiere, J. (1998) Local Developments and Heritage: Traditional Foods and cuisine as Touris Attractions in Rural Areas. *Sociologia Ruralis*, Vol. 38, No 1: 21-34.

Nygard, B. and Storstad, O. (1998) De-globalization of food markets? Consumer perceptions of safe food: the case of Norway. *Sociologia Ruralis*, Vol. 38, No 1: 35-53

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://www.agrocert.gr/>

<http://www.agronews.gr/>

<http://www.all4food.gr/haccp-iso-nomothesia/8-haccp-iso-nomothesia/67-proionta-pop-kai-pge.html>

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=297775>

<http://www.arepoquality.eu/arepo/url/default/en/>

<http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>

<http://www.marketingweek.gr/default.asp?pid=9&la=1&arId=44027>

<http://www.wines.gr/portal/el/varieties>

<http://www.wineroads.gr/>

<http://winesurveyor.weebly.com/tour1702.html>

<http://www.minagric.gr/>